

ہندو دھرم سکيا

پوج سوامی ہر پچن صاحب
سماذا آشرم شکارپور

ٻه اتر

پيارا پريميو! هي توھان جي ھٿ ۾ جيڪو ننڍڙو پستڪ ”سماڏن جا سنت“ سماڏن جي سوکڙي نمبر 5 سرگواسي سيٺ ڪلياڻ داس جي ياد ۾ آھي. انھي کان اڳ بہ سماڏن جي سوکڙي جا (۴) ڪتاب ڇپجي چڪا آھن. اھي سڀ اپڪار اسان جا سرومڻي سنت، داني دياوان، شوجي مورتِي ستگرو سائين شو پڄن صاحب جن جا آھن

ھن ڪتاب ۾ پھريائين اريٽ پتر کانپوءِ ”گرو مھما“ جو ٽاپڪ آھي. جنھن ۾ ٻڌايو ويو آھي تہ انسان لاءِ ستگرو ڪرڻ ڇو ضروري آھي؟ ۽ ٻيا جيڪي سوال بہ اسان جي ذهينن ۾ اڄ ڪلھ اٿن ٿا انھن سڀين جا جواب آھن جنھن مان اسان کي گھڻو لاپ ملندو ۽ ٻيو ”سماڏا آشرم“ جي پنجن ئي پانشاھين جي جيوني ۽ انھن جي صفت ۾ ڪجھہ پڄن بہ آھن جيڪي اسان لاءِ لاپڊائڪ آھن

شيوا ۾ سائين جو داس

هندو دَرم سکيا

سنت کنور رام

شیوا منڊل پاڪستان

فرسٽ فلور، سڪس، مینشن

سیدھال، روڊ، روبر، ڪراچي

Ph:- 227031 - 225703
210149

وشارام پاڻي آئند رام

سپاڊڪ :-

Ph:- 210168

6/= روپيه

پيڙا:

سنت ڪنور رام شيوا منڊل پاڪستان

ڪراچي

ڪاروباري ڪاسٽي جا سيمبر

۰۱. شري پڳوانداس چاول.
۰۲. شري شڪر لعل ڏاواڻي.
۰۳. شري هيماچ ورما.
۰۴. شري وشا رام پائي آئند رام ٿارواڻي.
۰۵. شري نانڪ رام.
۰۶. شري ٽيڪچند ڪيٽپال.
۰۷. شري وشن داس لنڊ.
۰۸. شري اندر لعل.
۰۹. شري برت لعل ڪيٽپال.
۰۱۰. شري واشديو گوالاڻي.
۰۱۱. شري ڪنچيا لعل گابا.
۰۱۲. شري پرمانند.
۰۱۳. شري گلاب راه.
۰۱۴. شري واڌو مل.
۰۱۵. شري جيئند ڪمار.
۰۱۶. شري گهنشام داس.
۰۱۷. شري ڪيمچند.
۰۱۸. شري خوبچند.

وشيد سوچي

۱- مهاڳ	وشا رام ٿارواڻي
۲- هندو ڌرم	شري جگديش راڻي وڪيل
وشا رام ٿارواڻي
۳- شري رامچندر	شري ڪجومل - وڪيل
۴- شري ڪرشن	شري ڪجومل - وڪيل
۽ جگديش راڻي وڪيل
۵- مهاپارت	وشا رام ٿارواڻي
۽ جگديش راڻي
۶- نت نيم	

پوڄين ڪوهه پتر، تون ڇريا ڇيٽن کي ڇڏي،
جنهن سان سنڌ ڪيا، تنهنجي ڪر نظر،
ساڳي ٻولي سڀ ۾، تو ويا پڪ ڇراڇر،
سامي اجر امر، ڇڏي پوڄ ۾ بند ڪي.

مهاڳ

اسان وٽ ٽرمي ڪتابن جي اثاٽ هجڻ سبب ٻارن جو ٽرم ڏانهن لاڙو بلڪل گهٽ آهي. ٻارن لاءِ ٽرمي سکيا جي ڪتابن جي بيمحد ضرورت آهي. هي ننڍڙو بستمڪ ”هندو ٽرم سکيا“ خاص ڪري شاگردن لاءِ ٺاهيو ويو آهي جنهن انهن ۾ هندو ٽرم جي ڄاڻ پوي. هي ڪتاب چئن ڀاڱن ۾ ورهايل آهي. (۱) هندو ٽرم (۲) رامائين (۳) مهاڀارت (۴) نت نيم. هن ۾ نمبر وار جواب جي صورت ۾ معلومات ڏني وئي آهي جنهن ٻار سولائي سان سمجهي ياد ڪري سگهن. نت نيم واري حصي ۾ روزانه پراڻا ڪرڻ لاءِ سنڌيا جا منتر معنيٰ سان ۽ ٻيا منتر پڇڻ ۽ چپ صاحب جون پنج پوڙيون معنيٰ سان ڏنل آهن جنهن ٻار ۽ وڏا روزانه نت نيم پورو ڪري سگهن.

مان شري جگدېش رائي ۽ شري ڪجومل وڪيل جو بيمحد ٿورائتو آهيان جن پنهنجو ڪافي وقت ڏيئي هن ڪتاب جي تياري ۾ مدد ڪئي. هي اسان جو پهريون ڪتاب آهي، جيڪڏهن ودوان پنهنجن شپ ويچارن کان اسان کي واقف ڪندا ته سندن نيڪ صلاح ڪسي ايندڙ بستمڪن ۾ پيش ڪيو ويندو.

سنت ڪنو رام شيوا منڊل پاڪستان ڪراچي جو هي ٻيون بستمڪ اوهان جي هٿن ۾ آهي. اميد ته پسند ايندو. هي ادارو بنا ڪنهن نفع جي ٽرمي ڪتاب اوهانجي شيوا ۾ پيش ڪري ٿو ۽ مالڪ جي ڪرم ۽ اوهانجي سهڪار سان اڳتي به اهو سلسلو جاري رهندو.

شيوا ۾

وشارام - ڀائي آندرام ٿارواڻي

هندو ڌرم

۱. هندو ڌرم جو اصل نالو آهي سناتن ڌرم، سناتن جي معنيٰ آهي انتهائي ۽ اناندي يعني ازالائي و ابدائي، هي هن سنسار سان گڏ قائم ٿيو آهي ۽ هن سان گڏ قائم رهندو. ڌرم پوري ڪائنات جو آڌار آهي. ڌرم اسان کي اونهائي مان روشني ۾ آڻي ٿو.

۲. لفظ ڌرم وضيع معنيٰ رکي ٿو. لفظ ڌرم جي معنيٰ آهي سهارو ڏيڻ، سناتن ڌرم ڪنهن طبقي يا قوم يا صرف انسانيت لاءِ ناهي. هي ڪل ڪائنات جو ڌرم يا فلسفو آهي، بلڪ خود برهماڻا جو آهي، ڇاڪاڻ ته برهماڻا جي انيڪ نالن ۾ سناتن به سندس هڪ نالو آهي. لفظ ڌرم معنيٰ آهي جهلڻ.

۳. هندو ڌرم ايڏو ته وسيع آهي جو هن کي وصف جو چوڏيوارو ۾ قيد نٿو ڪري سگهجي. تنهن ڪري هن جون انيڪ وصفون ڇيل آهن. يڏشتهر مطابق ”ڌرم جو راز دل جي غار ۾ لڪل آهي.“ مٺي ڪنڌا مطابق ”ڌرم اهو آهي جيڪو هن جهان ۾ توڙي هن بعد سهارو نٿي.“ گهڻين وصفن جو تعلق سڌاچار يعني اخلاقيات سان آهي.

۴. هندو ڌرم جو باني خود برهماڻا آهي. رشي منين هن ڌرم کي ڄاڻي دنيا جي ڀلائي واسطي هن جو پرچار ڪيو آهي. اهو پرچار آئينده به از خود جاري رهندو.

۵. هندو ڌرم جا بنيادي شاستر يعني ڪتاب ”ويد“ آهن جيڪي چار آهن يعني رگ ويد، يجر ويد، سام ويد ۽ اٿرو ويد. اهي ڪتابي صورت ۾ ڪونه هئا. البت انهن جون سکياڻون بعد ۾ ڪتابي صورت ۾ آنديون ويون آهن. دراصل هر هڪ انسان جو پنهنجو (ضمير) ڇيٽن بذات خود ويدن جو پندار آهي، تنهن ڪري سونميه ويد ڪونهجي ٿو.

۶. هندو ڌرم جا ويدن کان علاوه ٻيا ڪيترائي شاستر آهن جهڙوڪ
آيويد آڀنڀشد، ويدانگ، درشن، سمرتيون، پراڻ، آپ پراڻ، مهاپارت،
رامايڻ وغيره. انهن سڀني ۾ ويسد وديا کي آسان ڪري سمجهايو
وڌو آهي.

۷. ويسدن جا مکيه ٻه حصا آهن يعني ڪرم آڀاسنا ڪانڊ ۽
گيان ڪانڊ. ڪرم ۽ آڀاسنا ڪانڊ ۾ ڪرم ۽ ٻوڄا جا طريقا ٻڌايل
آهن. گيان ڪانڊ کي ويدانت يعني ويد جو انت ڪوٺيل آهي، اهو
علم آڀنڀشدن ۾ ڄاڻايل آهي. گيان ڪانڊ ۾ جانسدان، ڪائنات ۽
يرماتما جي راز تي تعليم ڏنل آهي.

۸. آڀنڀشد ۱۱۸۰ آهن، جن مان ۱۰۸ دستياب آهن، تن مان
۱۲ آڀنڀشد وڌيڪ اهم آهن. آهي آهن: ايشاواسي، ڪين، ڪٺ،
يوشن، منڊڪ، مانڊوڪي، ائٽري، نئٽري، چنڊوڪي، بره دارڻڪ،
ڪوشتيڪي ۽ سوبتا سويتر.

۹. ويسدن جا ڇهه انگ آهن: شڪشيا، ويسا ڪرڻ، ڇتد،
نرڪت، ڪلپ ۽ جيوٽش.

۱۰. آهور ويد، گنڌرو ويد، ارت ويد ۽ ڌنر ويد چار آپ ويد آهن.

۱۱. سمرتيون ڪافي آهن تن مان مکيه آهن: منو، ياجنيلڪ،
پراسر، وشڻو، ڊڪش، سام ورت، وباس، هاريت، ست تپ، وششٽ،
نر، اڀس تمب، گوتم، ديول، سنڪ لکت، اوسن، اٽري ۽ سونڪ.
۱۲. شپٽ درشن يعني ۶ مڪتب فڪر (Six School of thought)
آهن. نيائي، وئشيشڪ، سانڪي، راج يوگ، آٽر ميمانسا ۽ پورو
ميمانسا، يعني ڇهه فلسفو.

۱۳. گيتائون ٻه انيڪ آهن تن سڀني ۾ اهم آهي، شريمڊ بگيت
گيتا، چنڊ بيمون گيتائون آهن اشتاودر گيتا، اوڌو گيتا، نارد گيتا،
وياڌ گيتا، شو گيتا، ڪرو گيتا، رام گيتا، ستيه گيتا، پڪشو گيتا،
گروند گيتا، ڪنڪ گيتا، اڻو گيتا وغيره.

۱۴. شرميد پڳوت گيتا ۾ راج يوگ، آهنيشدن ۽ برهم وديا جو سار يعني تت ڏنل آهي.

۱۵. شبت درشن ۾ دويت، وششت ادويت ۽ ادويت جو علم آهي.

۱۶. رامايڻ ۾ ڪرم، آپاسنا، پڳتي، يوگ ۽ گيان جو علم ڄاڻايل آهي.

۱۷. مهاڀارت کي پنجون ويد به ڪوٺيو ويو آهي، ڇاڪاڻ ته هن ۾ سناتن ڌرم کي تفصيل سان سمجهايل آهي.

۱۸. ڌرم کي مختلف حصن ۾ ورهائي سگهجي ٿو، جهڙوڪ ورثا شرم ڌرم، سو ڌرم، بگ ڌرم، مانو ڌرم، ڪل ڌرم، استري ڌرم، پرش ڌرم، راج ڌرم، پرڄا ڌرم، پرورتي ڌرم، نورتي ڌرم، آپد ڌرم وغيره وغيره. هتي ڌرم مان مراد آهي مذهبي ۽ سماجي فرائض.

۱۹. برهمڻ، ڪتري، وٽس ۽ شوڌر چار ورڻ آهن. ڪرمن مطابق هر ڪنهن جو ورڻ سڃاڻي سگهيو آهي. يعني بهداڻشي طور ڪنهن جو ڪوبه ورڻ ڪونهي. ورڻ سماجي ڍانچي کي بيهارڻ لاءِ ٺاهيا ويا.

۲۰. انسان جي زندگي کي چئن حصن ۾ ورهايل چار اشرم آهن: (۱) برهم چريم (۲) گرهست (۳) وان پرسٽ (۴) سنڀاس. هن ڪائنات ۾ ۸۴ لک قسمن جا جاندار آهن، تن مان مکيه آهي انسان، ڇاڪاڻ ته ٻين جسمن ۾ جاندار صرف ڪرمن جا ڦل پوکيندا آهن پر منس ديه ۾ نوان ڪرم به ڪري سگهبا آهن. انسان ئي جنم مرڻ جي چڪر مان نجات (مڪتي) حاصل ڪري سگهي ٿو.

۲۲. سناتن ڌرم مطابق مڪتي مارگ يعني جنم مرڻ کان نجات جا رستا آهن ڪرم يوگ، پڪتي يوگ، راج يوگ ۽ گيان يوگ.

۲۳. پرماتما جيڪو نرگڻ ۽ نراڪار آهي، سو هن سنسار ۾ ڌرم

کي نئين سر قائم ڪرڻ لاءِ سڳڻ ۽ ساڪار روپ ڌارڻ ڪندو آهي ۽ جنهن کي اسين اوتار ڪوٺيندا آهيون. پر ماتما هن کان اڳ نو دفعا اوتار وٺي چڪو آهي، اهي آهن ڪڇ، مڇ، وراه، نر شينهن، وامن پرسرام، رام، ڪرشن ۽ ٻوڌ اوتار، ڪل يگ ۾ پر ماتما نهڪلنڪي نالي سان اوتار وٺندو.

۲۴. پر ماتما هڪ آهي. هندو هن کي گڻپ کان الڳ رکي ادويت يعني non-dual ”ٻه نه“ سڏيندا آهن. ايڪو اونگار.

۲۵. ديوتا ٻن قسمن جا آهن. پهريان ديوتا آهن. اندر، وايو ۽ براج، اگني، سوري، چندرما، برهما، وشنو ۽ گيش، شو، لڪشمي، سرسوتي ۽ ڪالي وغيره وغيره. اهي پر ماتما کان الڳ ناهن، پر بذات خود پر ماتما جي ڪن خوبين جا مختلف نالا آهن. ديوتائن جو ٻيو قسم آهن ديوي لوڪ جا باشنده، اهي بيشمار آهن ڪي ۳۳ ڪروڙ چون ٿا ته ڪي ۵۶ ڪروڙ، اهي هڪ قسم جا جاندار آهن ۽ جنم مرڻ جي چڪر کان آجا نه آهن. هڪ الڳ مخلوق آهي.

۲۶. ڪام، ڪروڌ، لوپ، موه، مد ۽ متسريه ۶ وڪار آهن، جيڪي مڪتي مارڻ ۾ انسان لاءِ رڪاوٽون پيدا ڪن ٿا. ۽ انسان جي تباهي جو ڪارڻ آهن.

۲۷. ڀڪتي جا نو قسم چيل آهن: سمن، شرون، ڪيرتن، ارچن، وندن، ڀڪ سيون، داسيه، سڪيه ۽ آتم نو بدن. هن کي ملائي نوڌا ڀڪتي ڪوٺيو آهي.

۲۸. راج يوگ کي اڻڻانگ يوگ به سڏيو آهي. هن جا ۸ مرحلا آهن: ۱. ڀم، ۲. نيم، ۳. آسن، ۴. پراڻا يام، ۵. پرتهار، ۶. ڌيان، ۷. سماديه.

۲۹. گيان يوگ جا مرحلا آهن: ۱. وويڪ، ۲. وٿراڳ، ۳. شبت سمپتي، ۴. موڪشتوا، ۵. شرون، ۶. منن، ۷. ندياسن، ۸. مهاواڪيه جو گيان.

اهي ڀڪتي يوگ، راج يوگ ۽ گيان يوگ جا مختلف ڏاڪا، طريقا ۽ قسم آهن جن جي ذريعي منزل تي پهچي سگهجي ٿو.

۳۰. ڪرم يوگ جا مرحلا آهن چت شدي، من شدي ۽ انته ڪرڻ شدي.

۳۱. بران ۽ ايان ۽ سماڻ ۽ اڏان ۽ وٻان پنج وايو يا پٻان آهن. جيڪي انسان جي سرير ۾ آهن.

۳۲. انساني جسم اندر ۷۲۰۰۰ ناڙيون آهن جن مان مکيه آهن. اڙا ۽ پنڪلا ۽ ششمرنا.

۳۳. پٽي جي ڪرنگهي ۾ ست سو کير چڪر آهن ۽ مول ڌار ۽ سواڌشتان ۽ منيپور ۽ انهنٽ وشد ۽ گيان ۽ سهسرار.

۳۴. مول ڌار چڪر ۾ ساڍا ۳ وڪڙن واري ناگ شڪتي آهي جنهن کي ڪنڊلني چئبو آهي.

۳۵. پڪتي مارگ جون مڪتيون آهن ۽ ساڍو وچير ۽ ساميه ۽ سروپيت ۽ سالوڪيه.

۳۶. گيان مارگ جون مکيه سماديوں آهن سوپڪلپ سمادي ۽ نروڪلپ سمادي.

۳۷. بندو ۽ ناد ۽ ڪلا سان منبر شڪتي ظاهر ٿيندي آهي.

۳۸. موڪش ۽ مڪتي ۽ سمادي يا تريم جي معنيٰ آهي جنم مرڻ کان نجات ۽ پرماتما کي پاڻ.

۳۹. راڳ ۽ دويش يعني موه ۽ نفرت من جا ڌرم آهن. چمن ۽ مرڻ جسم جا ڌرم آهن. مسڪلپ ۽ وڪلپ من جا ڪرم آهن. نشچم ٻڌي جو ڪرم آهي. چت جو ڪرم آهي سمرن ڪرڻ.

۴۰. ورتيون ٽي آهن: چت ورتي، انته ڪرڻ ورتي ۽ برهم ڪار ورتي.

۴۱. اوم، اوئمڪار يا پرڻو برهم اڪشر آهي. برهم جو ٻج منتر آهي.

۴۲. راجا جنڪ ڪرم يوگي هو. نارد پڳت ۽ ڪاڪ پشدي مهابوڪي.

۴۳. هر ڌارمڪ چرچا کان اول ”اوم“ نه اچارڻ سان اها اڌارمڪ ٿي ويندي ۽ آخر ۾ اوم نه اچارڻ سان اها وسري ويندي ۽

۴۴. آپنیشنڊن، برهم سوتر ۽ گيتا کي ملائي پرستان، يتيه سڏبو آهي.

۴۵. پنهنجي ڌرم جو هر ڪرم بنا لالچ جي ڪرڻ کي نشڪام ڪرم سڏبو آهي.

۴۶. ڀڪتي جو مکيه قسم آهي انيم ڀڪتي يا پيرا ڀڪتي يا شرداگت ۽ اها اوچي منزل جي ڀڪتي آهي.

۴۷. چار اوستائون يا حالتون آهن: جاگرت، سوپن، ششوپت ۽ ترپا.

۴۸. جسم يا سرير جا قسم آهن: ستول، سوکيسم، ڪارڻ ۽ مها ڪارڻ.

۴۹. سنڌيائون ٿي آهن: پراته ڪال، مڌيه ڪال ۽ سانيه ڪال.

۵۰. پرڪرتي جا گڻ آهن ستو، رجو ۽ نمو، مول اوديا، پرڌان شڪتي، مها مايا پر پنچ وغيره پرڪرتي جا ٻيا نالا آهن.

۵۱. هي مادي جگت آڪاش، وايو، اگني، جل ۽ پرتوي پنچ مها يوتن جي ٺهيل آهي.

۵۲. پرماتما کي اسين انهي ڪري نٿا ڏسي سگهيو جو هو اسان کي پاڻ کان به وڌيڪ نزديڪ آهي ۽ هن کي ڏسڻ لاه به عام اڳيون بيڪار آهي. اندر جي روشني کڻي.

۵۳. هر انسان اندر به قوتون آهن: دھوي سمپت ۽ اسري سمپت.

۵۴. جاپ جي ٽي قسم آهن: ڪشمتن، آپاسمو ۽ مانسڪ.

۵۵. سنجيت، پرار بهڌ ۽ آگامي اهي ٽن قسمن جا ڦل ڏيندڙ ڪرم آهن.

۵۶. ڪرم جي فلسفي مان مراد آهي. هر ڪرم جي پٺيان ڪونه ڪو سبب ضرور هوندو آهي ۽ هر ڪرم ڦل ضرور ڏيندو آهي.

۵۷. انسان جو سپاو يعني فطرت ٺاهڻ ۾ هن جي سنسڪارن جو وڏو دخل ٿئي ٿو.

۵۸. ڪنهن به ڪم ۾ ڪاميابي لاءِ شردال، وشواس ۽ نشيچڻ جو مڃڻ ضروري آهي.

۵۹. ”يڻا پنڊي“ تڻا برهمانڊي.“ يعني انسان جو جسم ڪل ڪائنات (Universe) جو هڪ ماڊل آهي.

۶۰. دان، ٽپ ۽ بگيه، انهن ڪرمن جو تياگ اصل نه ڪجي.

۶۱. گرو جي معنيٰ آهي اندڪار دور ڪرڻ وارو. انسان پنهنجيون خاميون پاڻ نٿو سڃاڻي سگهي. تنهنڪري هندو ڌرم ۾ گرو لازمي قرار ڏنل آهي. جيڪو آتم گيان ڏيئي اوند مان ڪڍي.

۶۲. جنم جا طريقا يعني آڪار آهن: پنڊج، انڊج، سويڊج ۽ ادڇ، سڀ ساهوارا ڪنهن طريقي پيدا ٿين ٿا.

۶۳. ۸۴ لک جوڻيون هن ريت آهن: ۹ لک جلدر، (پاڻي ۾ رهندڙ) ۲۷ لک ستاور، ۱۱ لک ڪرم، ۱۰ لک پکي، ۲۳ لک چوپايا، ۴ لک منڪ مطلب ڪل ڪائنات جي جاندارن جا قسم.

۶۴. ست آدي رشي آهن. ڪشيپ، اتر، وشيشت، وشوامتر ۽ دواج، جمڊگني ۽ ڪوتم.

۶۵. مورتِي پوڄا بت پرستي هرگز ڪانهي. هڪ عام انسان کي ڀڳوان جي پوڄا لاءِ ڪنهن ظاهري ذريعي جي ضرورت هوندي آهي، سا ڀڳوان جي مورتِي مان پوري ٿيندي آهي. ڪجهه عرصي بعد جڏهن اها مورتِي دل ۾ سمائجي ويندي آهي تڏهن ٻاهرين مورتِي جي اهميت ختم ٿيو وڃي ٿي. آهستي آهستي انسان نرگش ۽ نراڪار جي ڌيان ۾ پختو ٿي ويندو آهي ۽ دل واري مورتِي جي به پوءِ اهميت نٿي رهي. در اصل اهي سڀ آخري منزل تي پهچڻ جا لازمي مرحلا آهن. خود ڀڳوان شري رامچندر به بشو لنگ جي پوڄا ڪئي. دنيا ۾ ڏسو ته پر ماتما جي پوڄا لاءِ مختلف قسمن جا ظاهري آڌار هر انسان استعمال ڪري ٿو.

۵-۵. سرگ انسان جي منزل ناهي، انسان جي منزل آهي مونڙ
يعني جنم مرڻ جي ٻنڌن کان چوٽڪارو. ۱۱ پر ماتما سان ملڻ.

۵-۶. هي ڪل ڪائنات پر ماتما ڪنهن ٻي شي مان نه ناهي آهي،
پر حدود پر ماتما جو پنهنجو ئي ٺهلاءُ آهي، پر ماتما پنهنجي مرضي سان
هي ٺهلاءُ ظاهر ڪري ٿو. ۱۱ پنهنجي ئي مرضي سان چڪي پاڻ ۾ ڪري
ٿو، جيڪي به جاندار توڙي غير جاندار آهن، تن سڀني ۾ پر ماتما جي
حڪمتي موجود رهي ٿي.

۵-۷. هندو ڌرم ۾ استرين کي پُـرشن (مردن) کان به وڏو درجو
ڏنل آهي، استري کي ”اردانگي“ يعني پرش (مرد) جو اڌ شراب چيل
آهي. استري مول سرڻ ڌرمهه يعني سڀني ڌرم جو بنياد استري آهي،
استري کان سواءِ پرش ڪنڀادان ۱۱ يگيه وغيره به نٿو ڪري سگهي.
۶-۸. هندن ۾ انيڪ ناريون مهاتما ۽ ڌرماتما ٿي گذريون آهن.
اعليل ڪوشليا سينا، دميتي، دروپدي، آسويا، ميران ٻائي اڄ به
کٻائجن ٿيون.

۶-۹. بالڪن ۾ شڪديو، ڌرو، يرهلاڊ ۽ نام ديو سنت ٿي
گذريا آهن.

۷-۱. اسان جي اتهاس ۾ انيڪ اهڙيون ڳالهيون آهن، جن تائين
اڄ جي سائنسي اڃا ڪانه پهتي آهي. ۱۱ لڪشمن سچ تي تير چٽيو.
هنومان هوا ۾ اڏامندو هو. نازد سڀني لوڪن ۾ رهندو رهندو آهي.
ارجن وٽ پاشو پٽ نالي هڪ استري شڪتي هئي جيڪا ڀل ڀر ۾
پوري دنيا کي نالي ڪري سگهندي هئي. ڪارٽڪ ٽيسٽ ٽيوب
بيبي آهي. راميشورم ڀل سمند تي بدل هئي. وغيره وغيره.

۷-۲. جيڪڏهن ڪرم جو ڦل نه عجيبي ته دنيا اندر سڀ انسان
هڪ جهڙا هجن. پر هت ته ڪي سگها ۽ ڪي اگها، ڪي امير ته
ڪي غريب آهن. وغيره وغيره. جهڙا ڪما ڪرم تهڙا ٿيندا سنسڪار
تهڙو ملندو جنم.

۷-۳. دنيا ۾ ڪڏهن ڪڏهن اهڙا به واقعا ٿيا آهن جو ڪنهن

انسان پنهنجي گذريل جنم جون رنده ثابتيون به پيش ڪيون آهن .
پنر جنم مان هڪ مڃيل حقيقت ٿي چڪي آهي . مطلب هي آهي يا
روح پيو جسم وٺندي آهي .

۷۳. اها هندو ڌرم جي پنهنجي خوبي آهي جو ايترو قديم هوندي
به اڄ تائين ترو تازو آهي .

۷۴. هندو ڌرم مطابق مڪتي واسطي هر انسان کي ڪجهه سوان
جا جواب پنهنجو پاڻ ڄاڻي انهن ئي عمل ڪرڻو آهي . يعني مان
ڪٿان آيو آهيان. مان ڪير آهيان. مونکي ڇا ڪرڻو آهي ۽ مونکي
ڪيڏانهن وڃڻو آهي. منهنجي پلائي ڇا ۾ آهي ؟

۷۵. هندو ڌرم سيڪاري ٿو : ماتر ديوو پيو . پتر ديوو پيو ، اتي
ديود پيو . (يعني ماتا ، پتا ۽ گرو ديو آهن).

۷۶. هندو ڌرم نه صرف انسان سان محبت سيڪاري ٿو . پر هر
جاندار سان به ، انسا پرمو ڌرم .

۷۷. برهم چريه ورت ۽ پتي پتي کان عرف هندوئي واقف آهن .

۷۸. هندن جا تھوار به انيڪ قسم جا آهن ، جن مان هر ڪنهن
کي آئند ملي ٿو .

۷۹. هندن ۾ ورت يا اپواس به انيڪ قسم جا آهن ، تن ۾ آپاسنا
سان گڏ پرايشچت به شامل آهي .

۸۰. سائن ڌرم ۾ الڳ الڳ فرقن ۾ مختلف عقيدا ۽ فلسفا ،

رسم رواج ۽ پوڄا پاٽ جي طريقي باوجود هڪ اعليٰ خوبي اها
آهي جو سڀ فرقن وارا پاڻ ۾ وير ڀاو نٿا رکن . هڪ فرقي وارا ٻي
فرقي وارن کسي ڌرم کان خارج نٿا ڪن . پر پريم ۽ احترام سان
پنهنجي پنهنجي ڌارمڪ رستي تي هلي مختلف ندين وانگر وهي هڪ
پرماتما روپي سمنڊ ۾ وڃي ملن ٿا .

سري رامچندر

۱. شري رامچندر ڀڳوان وڻو جو ستون اوتار هو. جيڪو
قربتا بک ۾ ظاهر ٿيو هو.

۲. شري رامچندر جي اوتار وٺڻ جا انيڪ ڪارڻ هئا. راوڻ.
ڪنڀ ڪرڻ سميت راکششن کي ختم ڪرڻ، نارد مني جو سڀاڻ
سڄو ڪرڻ، سيمپو منو، ستروپا کي ڏنل وردان پورو ڪرڻ. سيمپو
۽ ستروپا ٻئي جنم ۾ راجا دسرت ۽ ڪوشليا ٿيا.

۳. ڀڳوان جي جلد اوتار ڌارڻ لاءِ، راوڻ رشين جا بگيه
بگاڙيا، تنهن ڪري ديوتائون بک مرڻ لڳا ۽ اهي برهما کي سان
ڪري ڀڳوان وڻو ويا ته هو اوتار وٺي راکششن کي ختم ڪري.

۴. جڏهن ڀڳوان وڻو ديوتائن کي اوتار ڌارڻ جو وڃڻ ڏٺو،
تڏهن برهما جي صلاح سان آهي سڀ ديوتا باندر ۽ رچ ٿي پيدا ٿيا.
جن رام کي راوڻ سان جنگ ڪرڻ ۾ مدد ڪئي.

۵. شري رامچندر جي خاندان کي سوريم ونس، اڪشوا
ڪل ۽ رگهوڪل به سڏبو آهي. ڇاڪاڻ ته سوريم جو پٽ هو منو ۽
تنهن جو پٽ هو اڪشواڪو. رام جو شجرو اڪشواڪو سان
ملي ٿو. رامچندر جي پتا جو نالو راجا دسرت هو.

۶. راجا دسرت جون ٽي رانيون هيون، ڪوشليا، سميترا
۽ ڪيڪئي، هو ايوديا جو راجا هو.

۷. راجا دسرت جا چار پٽ رام، لڪشمڻ، ڀرت ۽
شتروگهن هئا.

۸. راجا دسرت جو راج ڪرو هو ڪرو وڻشت.

۹. جڏهن رامچندر جي عمر ۱۱ سال ٿي، تڏهن رشي وشوامتر هن ۽ لڪشمڻ کي راکشش کي مارڻ لاءِ ٻن ۾ ڪوٺي ويو، ڇاڪاڻ ته راکشش انهن کي گهڻو تنگ ڪندا هئا.

۱۰. شري رامچندر ۽ لڪشمڻ وشوامتر سان وڃي ٽاڙڪا سباهو راکشش کي ماريو ۽ هاريچ راکشش کي زخمي ڪري پڄاڻي ڪڍيو.

۱۱. شري رامچندر جي پير ڇهن سان گوتہ رشي جي سراپ سان پتر ۾ تبديل ٿيل هن جي زال اهلليا واپس زنده ٿي ۽ بعد ۾ پتي جي لوڪ ۾ هلي ويئي.

۱۲. راوڻ کي هڪ ڏنڻس دهاديو کان به مليو هو، جيڪو وشنو پڳوان جي سياڻپ سبب مٿيلا نڪري ۾ ئي رهجي ويو. راجا جنگ هن کي ڪٽائي پنهنجي محل اندر رکيو. اهو بيحد وزني هو. پر سیتا هن کي اڪيلي سر کڻي ويندي هئي. تنهن ڪري راجا جنگ اهو فيصلو ڪيو ته سیتا جي شادي اهڙي شخص سان ڪئي ويندي، جيڪو انهي ڏنڻس کي ٽوڙي سگهندو.

۱۳. وشوامتر شري رامچندر ۽ لڪشمڻ کي سیتا جي سويڻور ۾ شرڪت لاءِ جنگ پوري ڪوٺي ويو، جتي شري رام مهاديو جو ڏنڻس پڇي سیتا کي حاصل ڪيو.

۱۴. راجا جنگ نه صرف سیتا کي رام سان پرڻائي، پر پنهنجون به ڀائٽيون هر هڪ ڀرت ۽ شتروگهن کي پرڻائي ڏنيون ۽ پنهنجي ڌيءَ آرملا جي شادي لڪشمڻ سان ڪئي.

آرملا لڪشمڻ جي زال هئي، مانڊوي ڀرت جي ۽ شرتي ڪيرتي شتروگهن جي (ڪش ڪيتور جنگ جو ڀاءُ هو).

۱۵. پرسرام به پڳوان وڻو جو اوتار هو. جنهن جي پيءُ جو نالو هو رشي جمدگني.

۱۶. پرسرام هڪ ڪهاڙي سان ۲۱ دفعا ڪتري راجائن کان راج کسي برهمڻن کي ڏنو.

۰۱۷. سهرس باهو جيڪو مدرشن چڪر جو اوتار هو. تنهن جو
ڪهمنڊ پرسرام سندس ٻانهون ويدي ختم ڪيو.

۰۱۸. جنهن وقت شري رامچندر راجا جنڪ جي درٻار ۾ مهاديو
جو ڏنڻ ٿوڙيو. تنهن وقت پرسرام به آئي آيو ۽ شري رامچندر کي
پنهنجون چارئي ڪلائون ڏيئي، پاڻ سنڀاس اختيار ڪيو.

۰۱۹. دسرت کي شروڻ ڪمار جي ماتا پتا سراب ڏنو هو نه هن
جو موت سندس پٽ جي وچوڙي سبب ٿيندو.

۰۲۰. دسرت هڪ پيري ڪيڪڙي کي وڃن ڏنو هو ته هو سندس
کي به به فرمائشون (وڃن) پوريون ڪندو.

۰۲۱. دسرت جڏهن شري رامچندر کي راج تلڪ ڏيڻ جو فيصلو
ڪيو. تڏهن هن جي راڻي ڪيڪڙي کيس ڏنل وڃڻ باد ڏياري
فرمائش ڪئي ته رام کي ۱۴ سال بنواس (ملڪ بدر يعني جهنگل ۾
موڪلڻ ڪيو وڃي) ۽ ڀرت کي راج تلڪ ڏنو وڃي.

۰۲۲. شري رامچندر سان گڏ بنواس ۾ لڪشمڻ ۽ سيتا به هليا.

۰۲۳. شري رامچندر ۽ ڀرت جو پائڻ پيار ٻئي مثال هو. جڏهن
رامچندر واپس ابوڌيا موٽڻ کان انڪار ڪيو تڏهن ڀرت هن جون
ڇاڪڙيون آڻي سنگهاسن تي رکيون ۽ پاڻ بنواسي ٿي رام جي ڀاران
حڪومت هلائيندو. رام جي اچڻ جو انتظار ڪرڻ لڳو.
(پادڪا. ڇاڪڙي. ڪڙا)

۰۲۴. بنواس جي دوران شري رامچندر انيڪ رشن جي آشرمن جي
باتنرا ڪئي جن ۾ آتري ۽ والميڪ مکيه آهن.

۰۲۵. بنواس جي دوران شري رامچندر، لڪشمڻ ۽ سيتا
آتري مٺي جي آشرمن ۾ به ويا هئا. جتي آتري مٺي جي زال ستي
اڏوسويا سيتا کي ناري ڌرم جي مهمما ٻڌائي.

۲۶. کنگا ندي پار ڪرڻ مهل شري رامچندر، ٻيڙي واري
ڪيوٽ راج جي گذريل جنم جي ڪامنا، هن جي هٿان پنهنجا چرڻ
ڌوئاري پوري ڪئي. ڪيوٽ گذريل جنم ۾ هڪ ڪمي هو، جنهن
پڳهون نارائڻ جي چرڻن کي ڇهڻ تي چاهيو، پر لڪشمي هن کي
هٿ سان پري ڪڍي ڇڏيو هو.

۲۷. بنواس جي دوران شري رامچندر پهرين چتر ڪوٽ تي
رهيا، تنهن بعد پنج وڻي ۾ ۽ اُن بعد ڪشڪندا نگر جي ٻاهران.
۲۸. شري رامچندر جن چتر ڪوٽ انهي ڪري ڇڏيو جو
اُتي بيشمار ماڻهو اچي رهڻ لڳا هئا ۽ چتر ڪوٽ بنواس جي بجاءِ
هڪ آبادي ٿي چڪو هو.

۲۹. راوڻ لنگا جو راجا هو. هن جي پيءُ جو نالو هو وشرو
۽ ڏاڏي جو نالو هو رشي ڀلستيم جيڪو برهما جو پٽ هو. راوڻ
جي ماءُ جو نالو هو ڪيڪسي ۽ ناني جو نالو هو سومالي راکش.
۳۰. راوڻ جا ڀائر هئا ڪنپ ڪرڻ ۽ ويڪشڻ ۽ ٻين هئي
نشور ڀنگا. ڪٻير ماڻهو ڀاءُ هو.

۳۱. ملودوري راوڻ جي زال هئي. هن جو پيءُ هو ميه دانو ۽
ماءُ هئي هيم ايسرا.

۳۲. راوڻ ۽ ڪنپ ڪرڻ، جنم ۽ وجهڻ جو اوتار هئا. لڪشمي
شميش ناگ جو، سينا لڪشمي جو.

۳۳. ڪنپ ڪرڻ جي زال هئي وجر جوالا ۽ ويڪشڻ جي زال
هئي سرما.

۳۴. ڪنپ ڪرڻ جي معنيٰ آهي مٿ جيڏا ڪن. هي ديو قامت
جسم هو.

۳۵. ميگه ناد ڄڻ وقت بادلن جي گجگوڙ وانگر رنو، تنهن
ڪري ميگه ناد نالو رکيو ويو.

۳۶. ميگه ناد جي زال سلوچنا، واسوڪي ناگ جي ڌيءُ هئي.

۰۳۷. راوڻ رشين کان ڍل طلب ڪئي. انهن پنهنجي رت سان هڪ دلو ڀري ڏنو، جيڪو راوڻ مٿيلا نگرِي ۾ دفن ڪيو. زمين کيڙيندي دلو ٻاهر نڪتو، جنهن مان هڪ ڪنيا پيدا ٿي. جيڪا آني جي راجا جنگ پالي ۽ هن جو نالو سببِتا رکيو. سببِتا لفظ جي معنيٰ آهي هر جي ڦار يا گهوڙو هن جي بي معنيٰ آهي زمين تي هر سان ڪڍيل لڪير (اوڙي).

۰۳۸. راوڻ، ڪنڀ ڪرڻ ۽ ويڪشڻ ٽنهي، هزارين سال ڪنن پيشيا ڪئي هئي، تنهن ڪري کين برهما کان وردان به مليا هئا.

۰۳۹. راوڻ کي وردان مليو ته هو انسان ۽ باندرن کان علاوه ٻين جي هٿان ڪونه مرنڊو. ڪنڀ ڪرڻ کي وردان مليو ته هو ۶ مهينا ننڊ ۾ رهندو ۽ ۶ مهينا جاگندو رهندو. ويڪشڻ کي ڀڳوان جي ڀڪتي جو وردان مليو.

۰۴۰. ڇاڪاڻ ته ڪيڪسي اولاد لاه وٺڻ وٽ گهور سنڌيا وقت ويٺي هئي، تنهن ڪري کيس راکشش اولاد پيدا ٿيو. پر وٺڻ وٽ جي دعا سان کيس هڪ ڌڙ ماتما پٽ به پيدا ٿيو.

۰۴۱. راوڻ، ڪنڀ ڪرڻ توڙي ميگه ناد باوجود ظالم راکشش جي گيانِي پرش هئا.

۰۴۲. راوڻ کي اڳيئي خبر هئي ته راجا دسرت کي رام نالي پٽ ٿيندو، جيڪو هن کي ماري ڇڏيندو.

۰۴۳. راوڻ سوچيو هو ته لنڪا جي چوڌرڙي واري سمند جي پاڻي ۾ تبديل ڪندو ۽ لنڪا ۾ هڪ اهڙي ڏاڪڻ لڳائيندو، جيڪا سرگ تائين پهچائيندي. سون ۾ مڱند پيدا ڪندو.

۰۴۴. راوڻ سوچيو ته، ڪرم، ڀڪتي، گيان ۽ راج يوگ بيهڻ ڪنن آهن، هن لاه پاڻ سميت پنهنجي پوري قوم کي فوراً مڪتي وٺي ڏيڻ جو واحد ذريعو هو ڀڳوان سان دشمني رکڻ ۽ هن جي هٿان مرڻ.

۱۴۵. پنج وٽسي ۾ راوڻ جي ڀيڻ شورپڻڪا اچي رام ۽ لڪشمڻ کي ساڻس شادي ڪرڻ لاءِ چيو. انهن جي انڪار تي هن سڀيتا تي حملو ڪيو، تنهن ڪري لڪشمڻ سندس نڪ ۽ چپ وڍي ڇڏيا.

۱۴۶. شورپڻڪا جي بي عزتي جو بدلو وٺڻ لاءِ ڪر ۽ دوشن راکشش ۱۴ هزار فوج سان شري رامچندر تي حملو آور ٿيا. پر اڪيلي شري رامچندر انهن کي ماري ڇڏيو.

۱۴۷. ڪر ۽ دوشن جي مارجي وڃڻ بعد شورپڻڪا پنهنجي ڀاءُ راوڻ وٽ وڃي فرياد ڪيو، تنهن تي راوڻ سڀيتا کي اغوا ڪرڻ جو فيصلو ڪري ماريچ وٽ پهتو.

۱۴۸. ماريچ جادوگر هو. هو ڪنهن به بي جو روپ وٺي سگهندو هو. راوڻ کيس حڪم ڪيو ته ماريچ سون جو هرڻ بنجي ڪنهن به طريقي سان رام ۽ لڪشمڻ کي سڀيتا کان پري ڪوڏي وڃي. راوڻ کي اها خبر هئي ته هو رام يا لڪشمڻ کي لڙائي ۾ جيتي ڪونه سگهندو.

۱۴۹. ماريچ به گمانِي هو، تنهن ڪري هن بجاءِ راوڻ جي هٿان مرڻ جي ڀڳوان جي هٿان مرڻ کي بهتر ڄاڻي. راوڻ جو حڪم مڃيو.

۱۵۰. ماريچ سون جو هرڻ بنجي رام جي ڪٿيا اڳيان ڪڍڻ لڳو. سڀيتا، رام کي عرض ڪيو ته هو انهي هرڻ کي جهلي اچي. تنهن ڪري رام، سڀيتا کي لڪشمڻ جي نگراني ۾ ڇڏي هرڻ جي ڪڍ لڳو.

۱۵۱. شري رامچندر جڏهن هرڻ کي جهلي نه سگهيو تڏهن هڪڙو تير چوڙيو جيڪو لڳنديئي مياوي هرڻ بدلجي ماريچ تي پيو ۽ رام جي آواز ۾ لڪشمڻ کي مدد لاءِ پڪاريندو مري ويو.

۱۵۲. شري رامچندر ماريچ کان پڇيو هو ته هو رشين کي ڇو ماريڻدو آهي، تنهن تي ماريچ ورائيو ته اهو سندس سوڌرم آهي. تنهن

تي رام چيو ته برابر، پر منهنجو سو ڌرم هن جي آبتڙ آهي يعني
رشن کي بچائڻ ۽ راکشش کي مارڻ.

۵۳. ماريچ جي رام جي آواز ۾ لڪشمڻ کي مدد جي پڪار
پڌي. باوجود لڪشمڻ جي سمجھائڻ ته هي ڏوڪو آهي. سڀتا هٿ
ڪري لڪشمڻ کي رام جي طرف موڪليو. وڃڻ وقت لڪشمڻ
ڪتيا کي هڪ دائرو ڏيئي سڀتا کي سمجھايو ته هو انهي دائري مان
ڪنهن به حال ۾ پير ٻاهر نه ڪڍي.

۵۴. جڏهن سڀتا ڪتيا ۾ اڪيلي بچي ته راوڻ هڪ برهمڻ جو
روپ ڌاري هن وٽ دان گهرڻ آيو. سڀتا لڪشمڻ جي ٺاهيل دائري
اندري رهي راوڻ کي دان آچيو. جئن راوڻ اڳتي هٿ وڌايو ته اهو
دائرو ٻاهه وانگر کيس جلائڻ لڳو تنهن ڪري راوڻ پنهنجو هٿ واپس
هٽائي سڀتا کي چيو ته هو دائري مان ٻاهر اچي کيس دان ڏي. تڏهن
جئن ئي سڀتا دائري مان ٻاهر پير ڪڍيو تنهن ئي راوڻ هن کي اتان
زبردستي کڻي لٽڪا ڏي روانو ٿيو.

۵۵. جڏهن راوڻ سڀتا کي کڻيو تڏهن سڀتا چيو ته ايترو وقت
لڪشمڻ جي رڳا (گول ليڪ) سندس بچاءُ ڪري رهي هئي ۽ هاڻي
سندس ست هن جو بچاءُ ڪندو.

۵۶. شري رامچندر کي پتو ڏيڻ لاءِ اغوا جي دوران سڀتا جي
پنهنجا زيور واٽ تي ڪيرائيندي ويئي.

۵۷. اغوا جي دوران جڻايو نالي هڪ گججهه پکي راوڻ سان
لڙائي ڪئي، پر سخت زخمي ٿي ڪري پيو.

۵۸. راوڻ سڀتا کي لٽڪا ۾ آڻي اشوڪ وائڪا نالي باغ
۾ قيد ڪري رکيو.

۵۹. رام ۽ لڪشمڻ، ماريچ کي مارڻ بعد واپس اچي ڏسن ته
ڪتيا ۾ سڀتا موجود ڪانه هئي.

۶۰. سڀتا جي گهولا ڪندي، واٽ تي پيل زيورن ۽ جڻايو
ذريعي رام کي سڀتا جي اغوا جي خبر پيئي.

۶۱. سیتا جي ڳولا جي دوران شري رام ۽ لڪشمڻ ۽ شري پڪتن جي ڪتيا ۾ به ويا. جتي کين شهبوي چڪيل مٺا پير پيش ڪيا، جيڪي شري رامچندر ته بخوشي کاڌا، پر لڪشمڻ لڪائي هڪڙي پاسي اڇلائي ڇڏيا. چون ٿا ته اهيئي جونا پير سنجيئون ٻوٽي تيا، جيڪي بعد ۾ لڪشمڻ جو علاج ٿيا.

۶۲. جڏهن شري رام ۽ لڪشمڻ ڪشڪندا نڱري جي ويجهو پهتا، تڏهن سگريو هنومان کي انهن وٽ موڪليو ته ڀڄا ڪري اچي ته اهي ڪير آهن.

۶۳. ڪشڪندا نڱري ۾ راجا ٻالي حڪومت ڪندو هو. جنهن ناراض ٿي پنهنجي ڀاءُ سگريو کي ملڪ مان ڪڍي، هن جي زال کي پنهنجي راڻي ڪري ويهاري ڇڏيو هو.

۶۴. وائر راجا ٻالي بيحد طاقتور هو. هن راجا راوڻ کي به ڪافي وقت پنهنجي بغل ۾ دٻائي رکيو هو. هن جي سامهون جيڪو به وڙهڻ لاه ايندو هو ته هن جي طاقت سامهون واري کان از خود وڌي ويندي هئي. انهي ڪري شري رامچندر راجا ٻالي کي وڻ پٺيان لڪي ماريو.

۶۵. سگريو جي موڪلڻ تي هنومان شري رامچندر سان مليو ۽ انهن کان حال وٺي، انهن کي سگريو وٽ ڪوٺي آيو. سگريو ۽ شري رامچندر پنهنجي پنهنجي تڪليف بيان ڪئي. ٻنهي هڪ ٻئي جي مدد ڪرڻ جو وچن ڏنو ۽ دوست ٿيا.

۶۶. هنومان جا اٺيڪ نالا آهن جهڙوڪ مهاوير، انجني پتر، پون ڪمار، پون ست، بچرنگ ٻلي، ماروتي، وغيره وغيره.

۶۷. هنومان کي مهاديو جو اوتار مڃيندا آهيون. هن کي پيدائشي طور اٺ سڌيون مليل هيون. هو هوا ۾ اڏامي سگهندو هو. پنهنجي جسم کي وڌائي ۽ گهٽائي سگهندو هو. وقت کي به روڪي سگهندو هو.

۶۸. ننڍپڻ ۾ هڪ دفعي هنومان سڄ کي رانديڪو سمجهي پنهنجي وات اندر لڪائي ڇڏيو. تنهن ڪري رشمين کيس سراپ ڏنو

٦٠
٦٨. جيسين هنومان جي طاقت کي نه ساراهيو تيسين هنومان ڪو خاص ڪم به سر انجام ڪونه ڏيئي سگهندو.

٦٩. هڪ دفعي راجا دسرت سگريو کي چيو هو ته ڪجهه باندري شري رامچندر جن جي وندر لاءِ موڪلي ڏي. تڏهن سگريو کي باندري موڪليا هئا تن ۾ هنومان به شامل هو.

٧٠. بالي کي مارڻ بعد شري رامچندر لڪشمي کي شهر اندر موڪلي سگريو کي راج تڪ ڏياريو ۽ بالي جي پٽ انگد کي دوراج مقرر ڪيو.

٧١. سگريو شري رام جي مدد لاءِ باندري ۽ رچن جا ٽولا چئني طرفن سڀني جي گهولا واسطي روانا ڪيا. جامونت، انگد ۽ هنومان وارو ٽولو ڏکڻ طرف موڪليو. شري رامچندر هنومان کي پنهنجي منڍي به سڀني لاءِ نشاني طور ڏني.

٧٢. جامونت جي ٽولي کي سمند جي ڪناري تي جٽايو جي پاڻ سمپاتي سان ملاقات ٿي جنهن کين ٻڌايو ته سمند جي ٻئي ڪناري لنڪا نكري جي اشوڪ واٽڪا ۾ سڀني قيد آهي.

٧٣. سمپاتي کان سڀني جو ڏس ملڻ تي هنومان هن سان ملڻ لاءِ سمند پار ڪرڻ واسطي اڏاميو. وات تي هن جي سڀڻي جو امتحان وٺڻ لاءِ ناگ هاتيا سرسا آئي. هنومان وڳهن کي ٽڙڻ لاءِ ننديروپ ڌاري سرسا جي وات اندر وڃي ٻاهر نڪري آيو. تڏهن سرسا کيس آسرواد ڏني.

٧٤. لنڪا پهچڻ تي هنومان لنڪي راکشش کي ماري ويڳڪش سان ملڻ بعد سڀني وٽ پهتو ۽ کيس سڃاڻپ لاءِ شري رامچندر جي ڏنل منڍي پيش ڪئي. ته سڀني بهرحال خوش ٿي.

٧٥. سڀني کان اجازت وٺي هنومان اشوڪ واٽڪا جا ميوا کائيندو هن کي اجازت لڳو ۽ ڪيترن ئي پهريدار راکشش کي ماري ڇڏيو. آخر ميگه ڏاڍ هن کي ناگ ڦانس ۾ پڌي راوڻ وٽ ڪوٺي ويو.

۷۶. هنومان کي سزا ڏيڻ لاءِ راوڻ ويڪشڻ جي صلاح سان، سندس ڊگهي پچ تي ڪپڙا ويڙهي باه ڏني. هنومان يڪدم محل جي چوٽي تي چڙهي ويو ۽ پچ کي گول گهمائيندي سڄي لنڪا کي باهم ۾ وڪوڙي ڇڏيو.

۷۷. لنڪا جلائڻ بعد هنومان سيتا وٽ آيو ۽ کانئس پيغام وٺي واپس اچي پنهنجي ٽولي سان مليو.

۷۸. جڏهن هنومان واپس اچي شري رامچندر کي سيتا جو پتو ڏنو تڏهن ڀڳوان رام سگريو کان فوج تيار ڪرائي هليو ۽ اچي سمند جي ڪناري تي پهتو. ڀڳوان شنڪر جي پوڄا ڪرڻ بعد رام نل ۽ نيل وانرن کان سمند تي ڀل ٺهرائي فوج سميت لنڪا پهتو. اهو راميشور تيرت جو هنڌ آهي.

۷۹. لنڪا پهچنديئي شري رامچندر انگد کي راوڻ وٽ صلح ڪرڻ لاءِ موڪليو. راوڻ وٽ انگد اهڙي هوشيار ۽ بهادري ڏيکاري جو پوري لنڪا باندرن کان خوف کائڻ لڳي. جڏهن راوڻ شرط نه مڃيا تڏهن انگد لڙائي جو اعلان ڪري واپس رامادل پهتو.

۸۰. ويڪشڻ ۽ هندوڌري راوڻ کي رام سان صلح لاءِ زور ڀريو تنهن ڪري راوڻ ويڪشڻ کي بيعزت ڪري ڪڍي ڇڏيو ۽ هو اچي شري رام جي شرڻ پيو.

۸۱. پهرين ڏينهن جي جنگ ۾ ميگه ناد لڪشمڻ جي هٿان هار کان بچڻ لاءِ هن کي وير گهاتني هٿيار هڻي بيهوش ڪري ڇڏيو. ويڪشڻ جي صلاح سان هنومان لنڪا مان هڪ حڪيم ”وئيد“ کڻي آيو جنهن. وئيد جي چوڻ تي هنومان هماليه جبل تان سنجيئون ٻوٽي آڻڻ لاءِ روانو ٿيو ۽ وقت کي روڪي. وات تي راوڻ جي موڪليل راکشش کي ماريندو، هماليه تي پهتو جتان سنجيئون ٻوٽن جو هڪ ٻهاڙ کڻي واپس روانو ٿيو. وات تي راجا ڀرت کيس راکشش سمجهي تير هڻي هيٺ ڪيرايو، پر خبر پوڻ تي ته هنومان سچڻ آهي تنهن ڪري کيس جلد واپس پهچڻ جي اجازت ڏني.

انهي نموني سنجيون ٻوٽي ذريعي لڪشمن وري سرچيت ٿيو ۽ هنومان
وٽيد کي واپس لنڪا ڇڏي آيو.

۸۲. شري رامچندر جن جي راوڻ سان لڙائي ڪافي ڏينهن
جاري رهي ۽ آخر راوڻ سميت سڀ راکشش مري ختم ٿي ويا.
شري رام پنهنجن مري ويل باندرن کي وري زنده ڪيو.

۸۳. راوڻ جي مارجڻ بعد لنڪا جو راجا ويڪشن ٿيو. هو
يڪدم سيتا کي آزاد ڪري عزت سان پگوان رامچندر وٽ ڪوٺي
آيو. شري رامچندر جي چوڻ تي پنهنجي پاڪدامني جو ثبوت ڏيڻ
لاءِ سيتا ٻرندڙ باهه ۾ گهڙي صحيح سلامت ٻاهر نڪتي تڏهن شري رام
سيتا کي قبول ڪيو.

۸۴. راوڻ ماري سيتا آزاد ڪرائڻ تي بنواس جا ۱۴ سال به
ختم ٿيا تنهن ڪري شري رامچندر جن راوڻ جي پشپڪ نالي ومان
۾ چڙهي واپس ايوديا موٽيا.

۸۵. شر ٻنيڪا، ڪالڪا جي پٽ وديو جهوا سان شادي ڪئي،
ڪمپ ڪرڻ وروڻ جي ڌيءَ وجر جوالا سان شادي ڪئي ۽ ويڪشن
شيلوش جي ڌيءَ شرما سان شادي ڪئي هئي.

۸۶. ماياوي ۽ دندويي، مندودري جا ڀاءُ هئا.

۸۷. جنهن ڏينهن راوڻ مارجي ويو سو اسين دسهڙو ڪري
ملهائيندا آهيون.

۸۸. هڪ عام ماڻهو جي طعني سبب شري رام سيتا جو تياگ
ڪيو. هو وڃي والميڪ جي آشرم ۾ رهي جتي کيس لو ۽ ڪش
نالي ڇاڙا پٽ پيدا ٿيا، جن کي والميڪ رشي سڀ علم پڙهائي ماهر
ڪيا.

۸۹. شري رام جي اشوميت ڀنگيم جو گهوڙو لو ۽ ڪش کڻي
ويا ۽ رام جي پوري فوج کي به شڪست ڏنائون. هنومان کي
ٻڌي سيتا وٽ ڪوٺي ويا، تڏهن سيتا ٻنهي پٽن کي والميڪ وٽ

ڪوئي ويئي ۽ هن انهن ۾ صلح ڪرائي. جڏهن رام سيتا کي وري به نه قبوليو تڏهن ڌرتي ڦاٽي پيئي ۽ سيتا هن ۾ داخل ٿي وئي.

۹۰. درواسا رشي جي سراپ کان بچڻ لاءِ لڪشمي شري رام جي حڪم جي نافرماني ڪئي، تنهن ڪري شري رام هن جو به تياڳ ڪيو. ۽ لڪشمي واپس پنهنجي لوڪ هليو ويو. انهي بعد شري رام به سريو ندي ۾ پرويش ڪري انترڌيان ٿي پنهنجي اوتار کي سمپت ڪيو.

۹۱. رامائين ڪهڻيون ئي آهن پر انهن ۾ مشهور والميڪي رامائين ۽ تلسي ڪرت رامائين آهن. پهرين سنسڪرت زبان ۾ آهي ته ٻي يورپي هندي ۾. رامائين اسان جو هڪ مکيه ڌرم شاستر آهي.

۹۲. لاهور جو شهر لو آباد ڪيو ۽ مٿا شتروگهڻ.

۹۳. رام راج بيهڪو مشهور آهي، جو انهي وقت ڪوبه اترم جو ڪم ڪونه ٿيندو هو. مائتن جي زندگي ۾ اولاد به ڪونه مرنڊو هو. ڪا بيماري، روگ، ڏڪار، قدرتي آفتون ڪين هيون. امن امان هو.

۹۴. هنومان چرن جيوي آهي. جتي به رام نام ڪيرتن ٿيندو آهي هو اتي پهچي ويندو آهي، پر اتفاق سان ڪو ورلو هن کي سڃاڻي سگهندو آهي.

۹۵. جڏهن راون مرڻ وارو هو ته، رام هن وٽ لڪشمي کي سکيا لاءِ موڪليو. تڏهن راوڻ کيس ٻڌايو ته ’پلي‘ ڪم ۾ دير نه ڪجي. خراب ڪم ۾ تڪڙ نه ڪجي. ۽ خاندان جي قوت بربادي آڻيندي آهي، تنهن کان بچجي.

۹۶. شري رامچندر کان به وڏو هن جو نام يعني ”رام“ نام آهي. جنهن ڪروڙين ماڻهن کي تاريو. ڀڳوان مهاديو هر وقت رام نام سمرن ڪندو آهي.

۹۷. جڻم ڪپيش سگريو جڻم ۽ جڻم انگد هنومان. رام لڪشمي جانڪي سداڪرو ڪلياڻ.

ڏياري - ديوالي - ديپاولي Festival of Lights

هندو ڌرم جي بيمحد قديم هجڻ سبب هن جا انيڪ ۽ قسم قسم جا پرڻ، انسو يا رڏڻ آهن. ڏياري تهوارن جو به تهوار آهي. جنهن کي هر هندو جاتي ملهائيندي آهي. درحقيقت هي هڪ مجموعي تهوار آهي، جنهن جو تعلق اتهاس جي مختلف واقعن سان آهي. هي موسمي تهوار هجڻ سان گڏ هن ۾ وڳيان جو به پهلو شامل آهي. هي تهوار متواتر پنج ڏينهن ملهائبو آهي. ڏن ترپودي، جڏهن گهو ماتا جي پوڄا ڪئي وڃي ٿي. روپ چتر دسي، جڏهن گهرن کي رنگ روغن ڪري سينگارڻو وڃي ٿو. ڏياري جڏهن گهرن ۾ ڏيڻا ٻاري مها لڪشمي جي پوڄا ڪئي وڃي ٿي. ايڪم ڏينهن بڙ راجا يعني راجا مهاڀلي جو شڪار ۽ گوڙڙڻ پوڄا ڪئي وڃي ٿي. ٻيج ٽي پاڻ ٻيج ۽ نئون سال ملهائبو وڃي ٿو. ڪٿي ڪٿي هن کي پڪس راڻڙي ڪوٺي ڏن جي ديو ڪپور جي پوڄا ڪئي ويندي آهي. ۽ ڪٿي ڪٿي مها لڪشمي جي ٻن سروبڻ يعني مها ڪالي، مها درگا ۽ مها سروسوتي جي به پوڄا ڪئي ويندي آهي.

هي تهوار سياري جي مند جي آمد جو تهوار آهي. هن وقت هاري ناري فصل مان فارغ ٿيل هوندا آهن. برساتن سبب مڪانن جو خراب ٿيل رنگ درست ڪيو ويندو آهي. ۽ روشيون ڪرڻ ۽ ڌوپ ڪرڻ سبب گهرن اندر موجود جيت نڪري ويندا آهن ۽ فضا صحت مند ٿئي ويندي آهي. مٺايون ورهائڻ ۽ ملڻ سبب دلين مان رنج به نڪري ويندو آهي.

اتهاس جي لحاظ کان ديوتائن ۽ ديتنن جي ڪير سمندر ولوڙڻ وقت هن ڏينهن مها لڪشمي ساڪار روپ ڌاري پرگهت ٿي هئي. هن ڏينهن شري رامچندر ۱۴ سال بنواس ڪاٽي واپس ايوديا موٽيو ۽ کيس راج تلڪ ڏنو ويو. گهوري جيڪا ايمان سبب ڀڳوان شنڪر کان رسي وڃي ڪيدارسو ورت رکيو هو، تنهن کي هن ڏينهن شنڪر ڀڳوان وڃي پرچائي شڪتي گيان ڀردان ڪيو. ڀڳوان وامن هن ڏينهن

تي راجا مهاڀلي کسي پاتال لوڪ اماڻيو ۽ لڪشمي جي ويٺي تي
 وامن ڀڳوان ٻلي راجا کي هر سال هن ڏينهن تي ڀرتوي جي سير
 ڪرڻ جي اجازت ڏني ۽ سندس ستڪار جو به وردان بخشيو. هن
 ڏينهن شري ڪرشن نرڪاسر کي ماريو ۽ ستيم پاما جي ويٺي تي
 کيس وردان بخشيو ته اهو ڏينهن ماڻهو نوان وستر پائي، گهرن کي
 روشن ڪري مڻايون ورهائي ملهائيندا. راجا وڪرم اڌيه کسي هن
 ڏينهن راج تڪ ڏٺو ويو ۽ هي ڏينهن وڪرمي سميت جي سال جو
 پهريون ڏينهن ٿئي ٿو. جين ڌرم وارا هن ڏينهن مهاوير جيتي خوب
 ڌام ڌوم سان ملهائيندا آهن.

دراصل اسو (مگر) جو پورو مهينو تهوارن جو آهي جيڪو
 نورائڙي کان شروع ٿيندو آهي. انهن ئي ڏينهن ۾ کير سمندر ولوڙيو
 ويو هو جنهن مان امرت سميت ۱۴ رتن نڪتا. سڀ کان اول دسهڙي
 ڏينهن هلاهل زهر نڪتو هو جيڪو گرھڻ ڪري شڪر ڀڳوان نيل
 ڪنٺ ٿيو. انهي مهيني ۾ آدشڪتي الڳ الڳ روپ ڌاري شمع،
 نشه، رڪت ٻيج، چنڊ، مند ۽ هميشا سر راکششن کي ماريو.
 انهي مهيني ۾ راکششن راجا راوڻ جو انت ٿيو. اماوس جي رات جو
 مهالڪشمي ڀرتوي لوڪ ۾ اچي پنهنجن آياسڪن جي منو ڪامنا
 پوري ڪندي آهي. واپاري به هن ڏينهن نوان چوڙا کوليندا آهن.
 سياري جي مند به ڌياري کان شروع ٿيندي آهي ۽ هولي تي ختم.
 پاڻ ٻيج ڏينهن پيٽون پنهنجن پائرن جي آرتي اتاري خرچي وٺنديون
 آهن. ڦٽاڪا هن تهوار جو هڪ اهم جزو آهي.

آڌيا تمڪ لحاظ کان، هن ڪليگ جي دور ۾ هر سال گهٽ
 ۾ گهٽ هن موقعي تي انسان پنهنجي اندر ۾ گيان جي برڪاش سان
 گيان جي انڪار کي ضرور دور ڪري. انهي لاء ڪرپا جي ضرورت
 لازمي آهي، جيڪا ماما مهالڪشمي اوس ڪندي آهي. ٻاهر جي
 روشني علامتي آهي، جيون جي سڦلن لاء اندر جي روشني جي ضرورت
 لازمي آهي، جيڪا اندر جي غلاظتن کي صاف ڪرڻ سان پرگهت
 ٿيندي آهي. شل ماما مهالڪشمي جي ڪرپا هر هنڌ تي ٿيندي رهي:

سري ڪرشن

۰۱. وشڻو ڀڳوان، دٿاڀر ڀڳ جي آخر ۾ شري ڪرشن جي نالي سان مٿرا ۾ اٺون اوتار ڌارڻ ڪيو.

۰۲. شري ڪرشن جي ماما هئي ديوي ۽ پتا هو وسديو. شورا سندس ڏاڏو هو ۽ مريشا ڏاڏي جيڪا ناگ راجا آريڪ جي ڪنيا هئا. ديويڪ شري ڪرشن جو نانو هو جيڪو راجا اگرسين جو ننڍو ڀاءُ هو. شري ڪرشن جو چاچو هو ديويپاڳ ۽ پڙهيون هيون ڀرتا (ڪنٽي) ۽ شروت شروا.

۰۳. ديويپاڳ راجا اگرسين جي ڌيءَ ڪنسا سان شادي ڪئي. چتر ڪيتو، برهڊبل ۽ اوڌو سندن پٽ هئا.

۰۴. ڀرتا کي راجا ڪنٽي پوڄ ڪود ورتو، تنهن ڪري ڪنٽي به ڪوٺجڻ لڳي. سندس شادي هستناپور جي راجا پانڊو سان ٿي ۽ ڀڌ شتر، پيمسين ۽ ارجن نالي پٽ ٿيا. ڪرڻ سندس ڪنوار ڀڻي جو پٽ هو.

۰۵. شروت شروا جي شادي چيڊي جي راجا دم گهوش سان ٿي. شمشو ڀال سندن پٽ هو.

۰۶. شنڪرشن ڀلرام شيش ناگ جو اوتار هو. هي شري ڪرشن جو وڏو ڀاءُ هو. سندس ماما جو نالو هو روهڻي ۽ پٽي جو ريوٽي. هڙ ۽ موصل سندس جنگي هٿيار هئا.

۰۷. سيدرا، شري ڪرشن جي ننڍي ڀيڻ هئي. سندس ارجن سان ٿي. اڀم منيو انهن جو پٽ هو جنهن جي شادي راجا ورات جي ڌيءَ اترا سان ٿي. پريڪشت، اڀم منيو جو پٽ هو ۽ جنم جي ۾ هن جو ڀونو هو.

۰۸ رکمڻي، ستيم پاما، جامونتي روھڻي، ڀدرا، شيبيا، ڪال
نڌي، مٽر وندا، ۽ لڪشمڻا شري ڪرشن جون راڻيون هيون. رکمڻي
لڪشمي جو اوتار هئي، ته ستيم پاما پرڻوي جو اوتار.

۰۹ رکمڻي جو ڀاءُ هو رکم، پتا هو پيشمڪ ۽ ڏاڏو هو
ڪيشڪ. پرديومن سندس پٽ هو، جيڪو ڪام ديوتا جو اوتار هو.
هن جي شادي رکم جي ڌيءَ سان ٿي. ڪين انيرڌ نالي پٽ هو.

۰۱۰ شري ڪرشن جو گرو هو ساندپني، جنهن جي اغوا ٿيل
پٽ پندرٽ کي شري ڪرشن آزاد ڪرائي آندو.

۰۱۱ آندڪ، ورشني ۽ شورا قبيلن گڏجي ”بادو“ ڪوٺجڻ لڳا.
اگرسين آندڪ هو ۽ وسديو شورا.

۰۱۲ اگرسين جو پٽ ڪنس، سندس زال مان هڪ گندرو ذريعي
پيدا ٿيو هو. ڪنس جي شادي راجا جڙا سنڌ جي ڪنڀائن آستي ۽
پراپتي سان ٿي. ڪنس ظالم هو. هن راجا اگرسين کي قيد ڪري
راج تي قبضو ڪري ظلم شروع ڪري ڏنو. هڪ ڀيري آڪاش وائي
ٿي ته ديوڪي جو ائون پٽ کيس ماريندو، تنهن ڪري هن وسديو
۽ ديوڪي کي قيد ڪيو ۽ سندن ڇهه ٻار ڄمنديئي ماري ڇڏيا. پر
انهن جو ستون ائون ٻار يعني ٻلرام، شري ڪرشن، راجا ڪنس
جي ظلم کان بچي نڪتا.

۰۱۳ جڏهن شري ڪرشن اوتار ورتو، تن ڏينهن ۾ راجا
ڪنس، جڙا سنڌ، ڪال يون، رکم، ششوپال، دنت وکر،
يوماسر، ٻائاسر وغيره راجائن ظلم جو راج قائم ڪري رکيو هو.

۰۱۴ شري ڪرشن جنم وٺڻ کان ٿورو اڳ ديوڪي کي خواب
۾ سمجهايو ته کيس پيدا ٿينديئي گوڪل ۾ نند ياشوڌا جي گهر
پهچائي، اتان نئين ڄاول ڪنيا کي آندو وڃي. شري ڪرشن جي
ڄمڻ شرط وسديو آساني سان انهي هدايت تي عمل ڪيو ۽ شري
ڪرشن جي بدلي ۾ ياشوڌا جي ڪنيا کي آڻي رکي.

۱۵. دیوڪي کي انون ٻار ڄمڻ جو ٻڌنديئي راجا ڪنس ڀڄندو
جیل پهتو، پر پتر جي بدران هڪ ڪنيا ڏسي حيران ٿي ويو. تنهن
هوندي به ظالم ڪنس جئن ئي معصوم ڪنيا کي پٺ تي هڻي مارڻ
لاھ مٿي کنيئن، ته اها ڪنيا هٿن مان ڇڏائجي آڪاش هلي ويئي.
انهي وقت آڪاش وائي ٿي ته 'ڪنس'، توکي مارڻ وارو ڪوڪل
پهتو آهي.

۱۶. راجا ڪنس شري ڪرشن کي مارڻ واسطي گهڻي بهادر
ظالم ۽ جادوگر جهڙوڪ پوتنا، ترناوت وغيره موڪليا، پر ٻاڪ
شري ڪرشن سڀني کي ماري ڇڏيا.

۱۷. گوڪل ۾ ۱۲ سالن تائين شري ڪرشن انيڪ ٻال ليلائون
جهڙوڪ گووتس ھرن ليل، وستر ھرن ليل، گوورتن ھربت کڻي برج
کي بچائي اندر جو گھمنڊ ٽوڙڻ، جمنا کي ڪالي ناگ کان پاڪ
ڪرڻ، نل ۽ ڪپير کي جڙ جوڻي مان ڇٽائڻ، راس ليل، ڪري
نند يشودا ۽ گوڪل واسين کي آندڻ ڏيئي، راجا ڪنس جي ڏنڻ بگهه
۾ شرڪت لاءِ ٻارام سميت اڪروڙ سان گڏجي هميشه واسطي گوڪل
کي الوداع ڪري مٿرا هليو ويو.

۱۸. مٿرا پهچنديئي شري ڪرشن ۽ ٻارام، مشتڪ چانور سميت
راجا ڪنس کي ماري، راجا اگرسين، وسديو، دیوڪي ۽ ٻين کي
جیل مان آزاد ڪيا. يادون کي منظم ڪري هڪ مضبوط قوم بنائي

۱۹. شري ڪرشن اوتار جا انيڪ سبب هئا، جن کي ٿوري ۾
شري ڪرشن خود بيان ڪيو آهي ته ستنن کي مک ڏيڻ لاءِ، ظالمن
۽ اڌرم کي ختم ڪري ڌرم کي قائم ڪرڻ لاءِ اوتار ورتو. وسديو
۽ دیوڪي کي وردان مليل هو ته ڀڳوان سندن پٺ ٽيندو. نند ۽
يشودا کي وردان مليل هو ته ڀڳوان کين ٻال ليل ڪري وندرائيندو.
دنت وڪر ۽ ششوپال کي وردان مليل هو ته خود ڀڳوان پنهنجن
هٿن سان کين ماريندو. نل ۽ ڪپير کي وردان مليل هو ته ڀڳوان
کين جڙ جوڻي مان ڇٽائيندو. وانرن جن شري رامچندر لاءِ پنهنجي

جان قربان ڪئي هئي ۽ اهي ڪوپ ۽ ڪوپين جي روپ ۾ پيدا ٿيا هئا، تن کي اتر ڀڪتي جو قل ڏيڻو هو. وائر راجا ٻائي جو قرض چڪائڻو هو. وغيره.

۲۰. شري ڪرشن کي اسين پورڻ اوتار انهي ڪري ڪوٺيون ٿا جو هن ۾ ڀڳوان پنهنجي ست، چت ۽ آند سروب جو مڪمل مظاهرو ڪيو، جيڪو ٻين اوتارن ۾ ڪونه ڪيو هو. لفظ اوتار جي معنيٰ آهي لهڻ - ڀڳوان ته هر وقت ۽ هر هنڌ موجود آهي، پر اوتار جي صورت ۾ هو اسان کي نظر ۾ ايندو آهي.

۲۱. جيڪي مند ٻڌي انسان شري ڪرشن جي راس ليلا جو غلط مطلب ڪين ٿا، تن کي معلوم هجي ته راس ليلا وقت شري ڪرشن ۱۲ سالن جو ٻار هو. درويدي جيڪا خوبصورت ۽ پنهنجو مٿ پاڻ هئي تنهن کي زال بنائڻ کان ٺڪرائي، کيس پيڻ بنايو. درويڙن جي جي سندر زال پانومتي کي به پيڻ بنايو. شري ڪرشن جون جيڪي اٺ راليون هيون ۽ تن کي ساڻس شادي ڪرڻ لاءِ سخت مشڪل امتحان پاس ڪرڻا پيا. راڌا شري ڪرشن جي زال نه هئي، پر هڪ مهان ڀڪت هئي، جنهن جي ڀڪتي خود شري ڪرشن ڪندو هو. پوماسر جي قيد مان ۱۶۱۰۰ راجڪمارين کي آزاد ڪرائي ڀڳوان شري ڪرشن انهن سان عام شادي ڪانه ڪئي ۽ بلڪ انهن جي ڀڪتي کي قبول ڪري پرم ڌام وٺڻ ۾ ڇڏي. وغيره.

۲۲. شري ڪرشن، راجا جڙا سند کي پنج ٻار شڪشت ڏني. پهرين پيري گومانتڪ جي لڙائي ۾، جڏهن شري ڪرشن هن کي پلام کان بچائي جيئدان ڏنو. ٻيو دفعو جڏهن جڙا سند مٿا کي تباھ ڪرڻ لاءِ چڙهائي ڪئي، تڏهن مٿا واسين کي دٽارڪا پهچائي. ٽيون دفعو رڪمڻي کي سويمور مان کڻي وڃي شادي ڪري، جڙا سند جي منصوبي تي پاڻي ڦيري - چوٿون دفعو درويدي جي سويمور ۾ ديلان ذريعي جڙا سند کي شرمندو ڪري آتان واپس روانو ڪري. پنجون پيرو پير جي هٿان کيس جان کان ماري.

۰۲۳. شري ڪرشن پنهنجو وراثت سروي ٿي پيرا ڏيکاريو. پهرين ماتا پشودا کي پنهنجي وات اندر ۾ پوه ڪورون کي سندن دربار ۾ آخر ۾ ارجن کي ڪرو کيتر جي ميدان ۾ ۱۰ ڀڳوان ڪرشن پنهنجو چتر پڇ سروي به ٿي پيرا ڏيکاريو. پهرين ماتا ديوي کي ۱۰ پوه ارجن کي ۴ پوه رشي اٽڪ کي. وراثت معنيٰ تمام وڏو جنهن ۾ ڪل ڪائنات هجي. چتر پڇ معنيٰ چار ٻانهن وارو سنڪ، چڪر، گدا ۱۰ پدم سان ۱۰.

۰۲۴. شري ڪرشن ڌرم کي قائم ڪرڻ لاءِ پانڊون جي آخر تائين مدد ڪئي. شري ڪرشن ٿي پانڊون کي درويدي جي سوبه ۾ گهراڻي ڪامياب بنايو. پانڊون کان اسو ميڏ ڀڳيه ڪاميابي سان ڪرايو. پانڊون جو سفير ٿي ڪورون سان ٺهراءُ جون ڳالهون ڪيون، جيڪي ناڪام ٿيڻ تي جنگ ڪرائي پانڊون کي ڪامياب ڪيو. پريڪشت کي گرپ اندر زنده ڪيو.

۰۲۵. درويدي جي پانڊون سان شادي ڪرائي. ڪورون جي سڀا ۾ ڀڳوان ڪرشن چير بنجي درويدي جي لڄ بچائي. درواسا جو سندس ٽولي سميت بنا ڪرائڻ جي ڍڙ ڪرائي، درويدي تان آفت دور ڪئي. آخر ڪورون کي مارائي درويدي کي ڏنل وڃن پاليو.

۰۲۶. راس ليلا يا راس ڪريٽا پڪتي جو اتم ڦل آهي، جنهن ۱۰ ماديور راس ٿيندو آهي.

۰۲۷. پانڊون جي اسو ميڏ ڀڳيه ۾ شري ڪرشن برهمڻ جي آجيان جو ڪم سنڀاليو. کيس ”اگر پوجا“ جو درجو ملڻ تي ششو ٻال پاران گهٽ وڌ ڳالهائڻ تي هن کي ماري ڇڏيو.

۰۲۸. شري ڪرشن جو ارجن کي ڏنل گيان شريمد ڀاڪوت ڪيتا ۾ آهي ۱۰ اوڏو کي ڏنل گيان ڀاڪوت جي اڌيايه يارهون ۾ آهي، جنهن کي اوڏو ڪيتا به سڏبو آهي. ڀڳوت ڪيتا مها ڀارت جو ۵ حصو آهي.

۲۹. ڪرو ڪيتر جي لڙائي ۾ شري ڪرشن ارجن جو سارڻي بنيو.
بذات خود لڙائي ڪانه ڪئي. در حقيقت سڀني کي ڀڳوان جي
سدرشن چڪر ڏئي ماريو هو.

۳۰. ڪرو ڪيتر جي لڙائي دوران پنهنجو هٿيار نه کڻڻ جو قسم
شري ڪرشن ٽوڙي پنهنجي ڀڳت پيشم جو قسم سڄو ڪرڻ لاءِ.
هڪ ڀيري سدرشن چڪر کڻي ميدان ۾ لٿو. تنهن وقت ڀرڻوي
ڏکڻ لڳي، جنهن تي پنهنجو پتاميبر ڪپرائي، شري ڪرشن
آڻت ڏني.

۳۱. شري ڪرشن جي ٽي مشوري تي عمل ڪرڻ سان پاندو
پيشم پتامي. دروڻا چاريه، ڪرڻ، شليه، دريوڏن وغيره کي ماري
لڙائي ۾ ڪامياب ٿيا.

۳۲. ارجن هو تير اندزي جو گهمنڊ ختم ڪرڻ لاءِ شري ڪرشن
هن کي پيل چورن هٿان شڪست ڏياري.

۳۳. رشي درواسا جو سراپ سڄو ڪرڻ لاءِ شري ڪرشن سڀني
يادون کي پاڻ ۾ وڙهائي ختم ڪيا.

۳۴. ارجن کي ڪوئي وڃي ڀڳوان نارايڻ جو درشن ڪرايو.

۳۵. ديوکي جي ڪنس هٿان مري ويل ڇهن ٻارن کي شري
ڪرشن ۾ لوڪ مان واپس ڪوٺي آيو.

۳۶. ڪرو ڪيتر جي لڙائي در حقيقت ويد وياس جو رچايل ڌرم
ڀڳي هو، جنهن ۾ اڌرم جي آهوتي ڏني ويئي. يگه پتي ڀڳوان وشو
شري ڪرشن جو اوتار وٺي، هن يگه کي ڪامياب ڪيو.

۳۷. شري ڪرشن پنهنجي دوست ڀڳت سداما جي غربت بنا چوڻ
جي دور ڪئي.

۳۸. حالانڪ ڪرو ڪيتر جي لڙائي ارجن جي رت کي پيشم
دروڻ ناس ڪري ڇڏيو هو، پر شري ڪرشن پنهنجي يوگ ٻل
سان آخر تائين سلامت رکيو. جنگ ختم ٿيڻ بعد اهو به خاڪ ٿي ويو.

۳۹. شري ڪرشن سان الڳ الڳ وقت تي شو، برهما ۽ ڀندر
۽ مليا.

۴۰. شري ڪرشن جي ملاقات گومانتڪ ويندي پرسرام سان به
ٿي هئي.

۴۱. شري ڪرشن جڏهن پنهنجو اوتار سمپت ڪيو، تڏهن سندس
عمر ۱۲۵ سال هئي.

۴۲. پيشمر پتاهه جو مان وڌائڻ لاءِ، شري ڪرشن ڀڏشتر کي راج
وديا لاءِ وٽس ڪوٺي ويو.

۴۳. شري ڪرشن جي ئي ڪرپا مان پيشمر پتاهه بنا تڪليف
جي ۵۸ ڏينهن تيرن جي سڀج تي پيو رهيو.

۴۴. شري ڪرشن جي جسم تي مور مڪڻ، پيتامبر ۽ ڪو سٽيه
مڻي هر وقت رهندا هئا. ننڊيڻ ۾ هٿن ۾ مرلي هئي جيڪا بعد ۾
سدرشن چڪر سان مٽائي.

۴۵. شري ڪرشن جا انيڪ پڳت ٿي گذريا آهن، تن ۾ مکيه
هئا سورداس، ميران ٻائي ۽ نرسي مهتا.

۴۶. ڪرشن لفظ جي معنيٰ آڪرشن يعني ڪشش ڪندڙ آهي.
شري ڪرشن نام پڪتن جي دلين کي ڪشش ڪري ٿو.

۴۷. شري ڪرشن جو مهمانتر آهي: ”اوم، ڪلم ڪرشنام
گووندایه گوپیجن ولپایه سواها.“

۴۸. راجا ڪنس جي هڪ ڪهري دامي ڪپيجا نالي، شري
ڪرشن ۽ بلرام کي تلاءُ ڏنو، تنهن ڪري ڀڳوان خوش ٿي سندس
ڪپ ڪڍي ڇڏيو.

۴۹. ڇاڪاڻ ته ڪنس آخري ڏينهن ۾ هر وقت شري ڪرشن
کي ئي ياد ڪندو هو، جيتوڻيڪ خوف ۽ دشمني سبب، تنهنڪري
ڀڳوان هن کي وٽڪن ۾ جاءِ ڏني.

۵۰. دیوکی ۽ یشودا، شري کرشن جون واتسلیہ پیگت هیون.
اکرور وندن پکت هو.

۵۱. ارجن، شري کرشن جو سکا پکت هو. اوڌو داسیہ پکت
هو. گوپیون اتم نویدن پکت هیون.

۵۲. رکمڻي ۽ ستمیہ پاماء، کرشن جون کانتا یعنی پد سیون
پکت هیون. پیشمر سمرڻ پکت هو.

۵۳. شري کرشن جا انیڪ نالا آهن. کرشن، کنهڻیہ، کانها
گووند، گوپال، گریور ڌاري، گردر، گوپینات، گوپیجن ولپ،
دیوکی نندن، واسدیو، یشودا نندن، نندلال، گوکل نات، برج
بھاري، مرلیتھر، بنسیتھر، رکمڻي نات، ڌنارکا نات، رڻچوڙ، شیام،
سانوریہ، راڌا ولپ وغيره وغيره.

۵۴. ششو پال ۽ دنت وکر جیہ ۽ وجیہ جو اوتار هئا.

۵۵. یوماسر، پرتوی جو پٽ هو. ستمیہ پاما جیہ چوڻ تي ئي
شري کرشن هن کي ماري سندس پٽ پیگت کي راجا کیو.

۵۶. دریوڌن ۽ پیم کي بلرام گدا بد سیکاري.

۵۷. وسدیو جون ست زالون هیون.

۵۸. مھاپارت ۾ چیل آھي تہ ارجن ۽ کرشن، نر ۽ ناراین رشین
جو اوتار هئا.

۵۹. سري کرشن جي منک جو نالو هو ڏنن جیہ.

۶۰. برج جا گوپ ۽ گوپیون دراصل دیوتا هئا، جن وانر بنجي
سري رامچندر لاء جان قربان ڪئي، گوپ ۽ گوپیون بنجي اتم پکتي
قل حاصل کیو.

نوٽ: وڌيڪ تفصیل ۾ ڄاڻ لاء شري یاگونت پُراڻ ۽ مھاپارت
پستڪ پڙهو.

مهاپارت

۱. مهاپارت هندن جو هڪ مکيه ڌرمي ڪتاب آهي، جنهن کي پنجون ويد به مڃيو وڃي ٿو. هن ۾ ڀرت ڪُل يعني ڪورو ۽ پاڏڊو مرڪزي ڪردار آهن. اهو ڪتاب مهرشي ويد وياس اندازاً پنج هزار سال اڳ جوڙيو. هن ۾ هڪ لک شلوڪ آهن ۽ سنسڪرت زبان ۾ آهي. هي دنيا ۾ سڀ کان ڊگهي نظم آهي. سري مد پگوت گيتا ۽ ٻيون انيڪ گيتائون به هن جوئي حصو آهن. هن ۾ ڪل ۱۸ اڌايه آهن. اهو ڪتاب ويد وياس جي سري گڻيش کان لکاريو.

۲. مهاپارت جون روبرو نيتي، پيشم پتاهه جي راج نيتي ۽ ڀڌشتر جا يڪش کي ڏنل جواب به ڌرم جو اهم جز آهن.

۳. شريمد پگوت گيتا کان علاوه مهاپارت ۾ جيڪي ٻيون گيتائون آهن تن مان ڪي آهن: وياڏ گيتا، آڏو گيتا، ڪڏ گيتا، ستيم گيتا، پڪشو گيتا، وغيره وغيره.

۴. درحقيقت مهرشي ويدوياس نه صرف مهاپارت ڪتاب ٺاهيو آهي، پر بذات خود به هن ڪتا جو مکيه ڪردار آهي. پراسر مڻي جنهن ڌرم کي مضبوط بنائڻ لاءِ پاڻ ڀٽوڙيو، تنهن جي ئي اوجس شڪتي مان ويد وياس، متسريه گند نالي هڪ مهاڻي جي گرپ مان پيدا ٿيو. هن جو اصل نالو هو ڏڳيپايڻ ڪرشن، متسريه گند جي بعد ۾ شادي مهاراجا ستنانو سان ٿي ۽ پاڻ ستيم وٺي جي نالي سان مشهور ٿي. ويدوياس ڇهن سالن جي عمر ۾ ماتا کي ڇڏي پتا سان گڏ هليو ويو ۽ ٿوري عرصي ۾ ئي گوتم رشي ۽ پراسر کان ويد وديا سکي ٻال مڻي کونجڻ لڳو.

۵. ويد وياس کي پيشم پتاهه ۾ 'ڪٽري تيج' ڏسڻ ۾ آيو.

تنهن ڪري ڌرم کي مضبوط ڪرڻ لاءِ هن هستناپور جي ڀرت ڪل کي ٿي هن جو ذريعو مقرر ڪيو.

۶. ويد وياس نه صرف ترويدڻ (رگ، يجر، سام) کي منظم ڪيو، پر مهامني جبال جيڪو اثر ويدي هو، تنهن سان به انهن جو صلح ڪرايو. پاڻ سندس ڌي ويتيڪا سان شادي ڪئي. جنهن مان **شڪديو** نالي هڪ پٽ به ڄائو. انهن جو شجرو گرو وسشٿ سان ملي ٿو.

۷. اهو ويد وياس ٿي هو جنهن ڪرو ڪيتر کي واپس ڌرم ڪيتر ۾ تبديل ڪيو مطلب ته ويرانن مان تيرت آستان.

۸. جڏهن ڀرت ڪل اولاد نه هجڻ سبب ختم ٿي رهيو هو، تڏهن ويد وياس ٿي نيوڪ ذريعي ڌر تراشٿر، پانڊو ۽ ودر کي پيدا ڪيو. هن جي ٿي مهرباني سان ڌر تراشٿر کي ۱۰۰ پٽ ۽ هڪ ڪنيا سندس زال گانڌاري مان پيدا ٿيا. تن ۾ وڏو هو دريو ڌن جنهن جي شادي ڪاشي جي راجا جي ڌي پانومتني سان ٿي. ڌر تراشٿر جي ڌي جي شادي راجا **جندرت** سان ٿي، جيڪو سنڌ جو راجا هو. شڪني گانڌاري جو ڀاءُ هو جيڪو کيس ڏاج سان گڏ مليو هو.

۹. راجا پانڊو جون ٻه زالون هيون ڪنتي، مادري، نڪل، سهديو مادري جا ڄڙا پٽ هئا. ڀڏشٿر، پير ۽ ارڃن ڪنتي جا پٽ هئا، جيڪي بلترتيب ڌرم راج، وايو ۽ اندر ديوتائن مان پيدا ٿيا هئا. ڪرڻ ڪنتي جو پٽ هو، جيڪو کيس ڪنوارپٽي ۾ سوزيه ديوتا ذريعي پيدا ٿيو هو.

۱۰. پيشم پٿاهم جنهن جو اصل نالو هو ديو ورت، مهاراجا ستنانو ۽ گنگا ماتا جو پٽ هو. هن اڪنڊ برهم چرڊ جو ورت رکيو هو، تنهن ڪري پيشم يعني پيانڪ ڪونجڻ لڳو. هن جو گرو هو پرسرام، کيس وردان مليل هو ته هو جڏهن چاهيندو تڏهن ٿي سندس موت ٿيندو. هي وسو نمبر ۱ "دو" جو اوتار هو.

۱۱. راجا پانڊو سندس ڀاءُ ڌر تراشٿر جي انسڌي هجڻ سبب هستناپور جو راجا ٿيو. کيس سراپ مليل هو ته هو جن استري سنجوگ

ڪندو، هن جو موت ٿيندو. هڪ پيري هن مادري سان اها غلطي
ڪئي تنهن ڪري مري ويو ۽ مادري هن سان گڏ مٽي تي ويهي.

۱۲. ڀڳت سندر سدا چاري تر ماتا هو، پيرم قداور، مضبوط
جسم ۽ بيحد بلوان هو، ارجن ماهر تير انداز هو. نڪل جانور
پالن جو ماهر هو ته سهڊيو جوتش وديا جو چاڻو هو. پنجئي پائرن
۾ بي انداز محبت هئي. سڀ ڀڳت جا فرمانبردار هئا. سڀني ڪٿي
وت قسم کنيو هو ته اهي سندس آڳيا جو پالن ڪندا.

۱۳. پيشم پتاهه، ڌر تراشتر ۽ پانڊو جي پتن کي تعليم ڏيارڻ
واسطي ڌرڻ، آچاريم کي مقرر ڪيو. ڌرڻا چاريه پنچال جي راجا
دروپد جو ڪنهن وقت دوست هو پر بعد ۾ دشمن ٿي پيو هو.
ڪر پاچاره سندس سالو هو ۽ انشو ٿاما پٽ، ڌرڻا چاريه پاڻ هڪ
برهمڻ هو، پر لڙائي جي فن ۾ بيحد ماهر هو. هن جي زال هئي
ڪرپا ديوِي.

۱۴. ڌرڻا چاريه سڀني راجڪمارن کي بهترين تعليم ڏني، پر ارجن
بيحد هوشيار ثابت ٿيو. تنهن ڪري ڌرڻا چاريه جو مٿس گهڻو پرهم
هو. انهي هوندي به ڌرڻا چاريه ارجن کان لڪائي ڪي مخصوص
سڪيائون صرف انشو ٿاما کي ڏنيون.

۱۵. جڏهن ڌرڻا چاريه پيل ڪمار ايڪ لويم کي پنهنجو شاگرد
بنائڻ کان انڪار ڪيو، تڏهن هو ڌرڻا چاريه جو هڪ پتلو ٺاهي
تنهن کي گرو بنائي سندس اڳيان تير اندازي جو اڀياس ڪرڻ لڳو ۽
ارجن کان به وڌيڪ ماهر ٿي ويو. هڪ شودر کي هن جي لائق نه
سمجهي. ارجن کي خوش ڪرڻ لاءِ ڌرڻا چاريه ايڪ لويم کان سندس
ساڄي هٿ جو انگونو گرو دکشا ۾ وڌائي ورتو. ڌرڻا چاريه جو
پتا هو پردواج مٺي.

۱۶. ڌرڻا چاريه پانڊون کان گرو دکشا ۾ راجا دروپد کي
بڌي پيش ڪرڻ لاءِ چيو، جيڪو انهن ڪيو. راجا دروپد کان
ڌرڻا چاريه راج جو ڪجهه حصو وٺي کيس آزاد ڪيو. انهي ڏينهن
کان راجا دروپد ڌرڻا چاريه جو دشمن ٿي پيو ۽ سندس موت جو
ڪارڻ ٿيو.

۰۱۷. وچتر ويره جي شادي لاءِ پيشمر پتاهه ڪاشي جي راجا جي سويمور مان هن جون ٽيئي چوڪريون حاصل ڪري آنديون. پر امبا نالي چوڪري جو راجا شلوا سان پرير هو. تنهن ڪري کيس ڏاج سميت راجا شلوا ڏي موڪليو ويو. پر هن قبول ڪان انڪار ڪيو. **امبا پيشمر** کي چيو ته ساڻس شادي ڪري. پر هن قسم ٽوڙڻ کان انڪار ڪيو. امبا جي چوڻ تي پرسرام به پيشمر کي شادي ڪرڻ جو زور ڀريو. لڙائي به ڪئي پر هارايو. امبا تڏهن شو جي تپشيا ڪري پيشمر جو موت گهريو تڏهن شو کيس هڪ هار ڏيئي چيو ته جهڪو به هن کي پائيندو سو پيشمر جي موت جو ڪارڻ ٿيندو. پر اهو هار هائڻ لاءِ ڪوبه تيار ڪين ٿيو، تنهن ڪري امبا هن کي راجا درويڊ جي محل جي دروازي تي ٽنگي پيشمر جو موت چاهيندي آپ گهات ڪيو. اها امبائي هئي جيڪا بعد ۾ راجا درويڊ جي گهر سڪلڊي جي نالي سان پيدا ٿي. هن اهو هار کڻي پنهنجي ڪچي ۾ پاتو. سڪلڊي پيدائشي طور هڪ چوڪري هئي، پر درويڊ کين چوڪرو ظاهر ڪري ننڍپڻ ۾ شادي به ڪرائي ڇڏي. بعد ۾ درٿا چاريه جي مدد سان هو چوڪري سان چوڪرو ٿي پيو. آخر پيشمر جي موت جو ڪارڻ بڻيو.

۰۱۸. درويڊن ستنس پائڻر پانڊون سان حسد ڪندا هئا، خاص ڪري پير سان، انهن پير کي مارڻ جا ڪيترائي منصوبا ٺاهيا جنهن ۾ هڪ پيري زهر به ڏنائون پر ناڪام ويا.

۰۱۹. جڏهن **ڪورو ۽ پانڊو** جوان ٿيا تڏهن انهن ۾ حڪومت تي اچي تڪرار پيدا ٿيو. پانڊون جو چوڻ هو ته اهي راجا پانڊو جا پٽ آهن تنهن ڪري حڪومت جا حقدار آهن، پر درويڊن جو چوڻ هو ته هو وڏي ڀاءُ ڌر تراشتر جو پٽ آهي تنهن ڪري اهوئي حقدار آهي. تنهن وقت ڌر تراشتر راجا هو ۽ پيشمر پتاهه ڪاروبار سنڀاليندو هو. ڌر تراشتر اٿندو هو.

۰۲۰. ڌر تراشتر جو نڪ ڪاڻڻ سبب پيشمر نه چاهيندي به ڪورون کي ناراض نه ڪري سگهيو. اهو ٿاما درويڊن جو.

دوست هو، تنهن جي ڪري دروڻا چاريه مجبوراً ڪورون جو ساٿ ڏنو
 ۲۱. دريوڌن، سڪني، ڪرن ۽ اشوٿاما جي صلاح سان پانڊون کي
 ڪنٽي سميت لاک جي گهر ۾ رهايو. وڏا ڪي چال جي خبر
 پئجي ويئي جنهن سٽيه وٽي سان صلاح مشوره ڪري پانڊون کي
 ڪورون جي منصوبي کان آگاهه ڪري. چور دروازي جو به پتو
 ڏيئي ڇڏيو. رات جو پانڊو جئن ٿي لاک جي گهر کي باهه لڳي.
 چور دروازي مان سلامت نڪري ويا ۽ وڃي راکشسن جي راج ۾
 پهتا، جتي اتي جي سردار هبب ڪي ماري پيمر وڪوڏر جي نالي
 سان انهن جو سردار ٿي، هبمبا سان شادي ڪئي. جنهن مان هڪ
 گنجو راکشش پيدا ٿيو ۽ هن جو نالو ۱ گهتوت ڪچ رکيو
 ويو.

۲۲. پنچال جي راجا دروڌ دروڻا چاريه کان بدلو وٺڻ لاءِ فيصلو
 ڪيو ته سندس ڌيءَ ڪرشنا (دروڀدي) جي شادي اهڙي سور ویر
 سان ڪرائي وڃي جيڪو دروڻا چاريه کي جيتي سگهي. تنهن ڪري
 انهن شري ڪرشن کي گهرايو ۱ راجا دروڀد، ترشٿ ڌيڻ ۱ دروڀدي
 کيس دروڀدي سان شادي جو زور ڀريو پر هن انڪار ڪري، دروڀد
 کي دروڀدي جي شادي لاءِ هڪ بيحد مشڪل سويچور ڪرڻ جو
 فيصلو ڪرايو.

۲۳. دروڀدي جي سويچور جو شرط اهو هو ته جيڪو به شخص
 پاڻي جي ٺهيل تلاءُ ۾ تري وڃي ڪوڙيل ڪهي تي چڙهي، هن جي آڏو
 ۱ ٽنگيل ساھمي جي ٻن پٿرن ۾ هر هڪ پير رکي، هيٺ پاڻي ۾
 نہاريندو، مٿي ڪاٺ جي ڦرندڙ مڇي جي اک ۱ تير جو نشان چٽيندو
 تنهن سان دروڀدي جي شادي ٿيندي.

۲۴. دروڀدي جي سويچور تي شري ڪرشن اوتو ذريعي
 پانڊون کي نياپو موڪلي، برهمڻن جي پوڻاڪ ۾ گهرائي ورتو.
 سويچور ۾ ڪيئن تير انداز آيا هئا، راجا جڙا سند ته دروڀدي کي اغوا
 ڪرڻ جو منصوبو بنايو هو پر شري ڪرشن هن جي آڏو آيو. جڏهن
 ڪرڻ ميدان ۱ آيو تڏهن دروڀدي هن کي قبول ڪرڻ کان انڪار ڪيو.

جڏهن دريوڌن ميدان ۾ آيو تڏهن پيم وڏا وڏا ٿڪ ڏيئي هن کي حيران ۽ پريشان ڪري واپس وڃڻ تي مجبور ڪيو. آخر ارجن ميدان ۾ آيو ۽ ڪامياب ٿيو. اتي ويٺل راجائن مٿس حملو ڪرڻ جو سوچيو ته پيم هڪ وڏو وڻ ٽوڙي ميدان ۾ لٿو ۽ ارجن به ڏنڻ جي ٽنگار ڪئي. پلام به هڙمومل کڻي مدد لاءِ آيو، تنهن ڪري دشمنن جي همت هار جي ويئي.

۲۵. ارجن کي حاصل ڪري دروپد درشت ڏيمن، دروپدي ۽ سڪندي سرها ٿيا. پنجئي پانڊو دروپدي کي ساڻ ڪري ڪٿي ڏي ويا ۽ گهر جي ٻاهران دروپدي کي ڇڏي ڪٿي، کي چيائون ته هڪڙي شيءِ ڪٿي آيا آهيو، تنهن تي ڪٿي ورائيو ته پاڻ ۽ برابر ورهائي ڪڍو. اها ڳالهه پانڊون لاءِ حڪم هئي پر هڪ ناري کي پنج ڄڻا ڪيئن ورهائين اهو سنگين ڌارمڪ مسئلو پيدا ٿي پيو. آخر ويدوباس فيصلو دروپدي تي ڇڏيو، جنهن سوچي ويچاري فيصلو ڪيو ته ڪٿي جي حڪم جي تعميل ڪئي وڃي. دروپدي چيو ته هو هر پانڊو جي واري واري هڪ سال زال ٿي رهندي ۽ پتي بدلائڻ وقت هو چانڊاراڻ ورت (اگني اشنان) ڪندي. هن فيصلي سبب پانڊون ۾ پريم وڌيو ۽ دروپدي جي به عزت ٿي. تنهن زماني ۾ ڪٿي اهڙو رواج هلندڙ هو.

۲۶. دروپدي کي حاصل ڪرڻ وقت پانڊون جي ظاهر ٿيل تي جڏهن پيشمر پتاهه کڻي انهن جي زندگهه هجڻ جي خبر پيئي، تڏهن ڌرتراشتر کي انهن کي گهرائڻ لاءِ زور ڀريو. ڌرتراشتر به مجبوراً انهن کي گهرائي سندن آڇيان ڪئي. پر دريوڌن ناراض رهيو.

۲۷. شري ڪرشن جي وچ ۾ پوڻ تي ڪورون پانڊون کي ڪنڊو ڀرست نالي هڪ واپرن ۽ جهنگلي علائقو ڏنو جيڪو ڪرشن جي چوڻ تي پانڊون قبول ڪيو. پانڊون کي خزاني جو به هڪ حصو مليو.

۲۸. شري ڪرشن جي مدد سان پانڊون ڪنڊو ڀرست کڻي اندر

پرست ۾ تبديل ڪري ڇڏيو ۽ هتي ڪيترائي ڌرمي شخص همستاپور مان لڏي اچي آباد ٿيا. شري ڪرشن جي صلاح سان يڌشتر انشوميت ڪرڻ جو فيصلو ڪيو ۽ جنهن لاءِ ارجن گه-وڙي سان گذرانو ٿيو ۽ سهڊيو دوست راجائن کي دعوت ڏيڻ لاءِ. ويدوياس رشي منين کي گهرائي يگيه جي تياري ۾ لڳي ويو. راجا دروپد ۽ يادو به مدد لاءِ پهچي ويا. شرم بچائڻ لاءِ دريوڌن به پنهنجي ٽولي سان آيو آخر اهو يگيه سڪ شانتِي سان ختم ٿيو ۽ پر دريوڌن جو حسد پانڊون خلاف وڌي ويو.

۲۹. پانڊون جي اشوميت يگيه جي ڪامياب بعد ويدوياس هڪڙي پاسي يڌشتر کي ڪوٺي وڃي ٻڌايو ته مستقبل ۾ ڪورون سان لڙائي لازمي آهي جنهن ۾ تمام گهڻي رت ڇاڻ ٿيندي. پر يڌشتر فيصلو ڪيو ته هو لڙائي کي هر صورت ۾ تاريندو.

۳۰. پانڊون کي اندر پرست کان محروم ڪرڻ لاءِ شڪني جي صلاح سان دريوڌن يڌشتر کي ڇوڀڙ راند جي دعوت موڪلي. يڌشتر کي هڪدم ويدوياس جي اڳڪٿي ياد آئي، تنهن ڪري باوجود پائرن جي مخالفت جي هن دعوت قبول ڪئي.

۳۱. ڇوڀڙ جي جوڙا ڪمان اڳ يڌشتر لکي وڃي پيشم سان مليو ۽ کانئس وڃڻ ورتو ته هو انهيءَ راند ۾ ڪابه مداخلت نه ڪندو. هن ريت شڪني لڳي سان راند ڪري يڌشتر کان دروپدي سميت سڀ ڪجهه کڻي ورتو. پانڊون کي بيعزت ڪرڻ لاءِ سندن هٿيار ڪسيما ويا ۽ دروپدي کي به گهڻو بيعزت ڪيو ويو. پر شري ڪرشن جي مدد سان دروپدي جي عزت رهجي ويئي راند بعد ۾ پيشم پتامه جي زور ڀرڻ تي ڌرتراشتر پانڊون کي سندن هارائيل مال واپس ڪيو. انهيءَ ڳالهه کان ناراض ٿي دريوڌن ڌرتراشتر کي پانڊون سان ٻيهر جوڙا ڪرائڻ لاءِ آماده ڪيو، تنهن ۾ به يڌشتر هارايو ۽ کين ۱۲ سال بنواس مليو ۽ تيرهون سال انهن کي گپت واس ۾ گذارڻو هو. جي ڪڏهن گپت واس لکي ظاهر ٿي پيو ته اهو بنواس جو مدو ٻيهر ڏهرائڻو هو.

۳۲. ڇاڪاڻ ته پانڊو ڌرم تي هئا تنهن ڪري انهن جا حوصلو بلند هئا. بنواس جي دوران انهن کي ڪافي تجربا ٿيا. پيم سين هڪ راکشس کي ماري ڳوٺ وارن کي آفت کان نجات ڏياري. **يڌنشنر يڪش جي سوالن** جا جواب ٻڌائي پائرن کي جيئرو ڪرايو. جئدرٿ دروپدي کي اغوا ڪرڻ جي ناڪام ڪوشش ڪئي. سراپ لاه دريوڌن جي موڪليل درواسا رشي کان شري ڪرشن پانڊون کي بچايو **پيم سين جي هنومان** سان ملاقات ٿي. ارجن ديولوڪ مان ڏنر وٺيا سڪڻ بعد مهاديو کان ”پاشوپت اسٽر“ حاصل ڪيو. انهيءَ عرصي ۾ پانڊون ڪيترن ئي تيرٿن ۽ آشرمن جي به ياترا ڪئي.

۳۳. ويدوياس جي صلاح سان پانڊون گپت واس جو سال **راجا ورات** جي ملڪ ۾ گذاريو. سڀني پنهنجا نالا ۽ ڪپڙا مٽائي الڳ الڳ وقت تي ورات ۾ راجا وٽ پهتا. **يڌنشنر پاڻ کي ڪسڪظاهر** ڪري ورات راجا سان چوپڙ راند ساڻي بڻيو. پيم راجا جو بورچي ٿيو. ارجن **راجڪماري آترا** کي ناچ سیکارڻ لڳو دروپدي مهاراڻي کي هار سينگار ڪرائڻ لاه مقرر ٿي. نڪل ۽ سهديو راجا جي مال جي سنڀال ڪرڻ لڳا.

۳۴. ورات راجا جو سالو **ڪيچڪ** دروپدي تي بدنظر رکڻ لڳو، تنهن کي ڏيکي سان مسان ۾ گهرائي پيمسين ماري ڇڏيو.

۳۵. جئن ٽي گپت واس جو ۱۳ سال شروع ٿيو، ڪورون جاسوس موڪلي پانڊون جي تلاش شروع ڪئي آخر انهن کي **همنسيم نگر** ۾ شڪ پيو، تنهن ڪري ڪورون متسيم نگر تي ڀرپور حملو ڪيو. هڪ طرف کان سڀ ڀور ڪاهي ويا. ورات راجا فوج وٺي مقابلي لاه انهيءَ طرف ويو ته ڪورون ٻي طرف کان به حملو ڪري ڇڏيو. تڏهن سٽرنڌي (دروپدي) جي چوڻ تي راجڪمار اتر ارجن کي سارڻي بنائي مقابلي لاه روانو ٿيو، پر ڪورون جي فوج ڏسي واپس ڀڄڻ لڳو، تنهن تي ارجن هن کي زبردستي رت ۾ ويهاري ساڻ ڪوٺي

ويو. جتان ارجن پنهنجا لڪايل هٿيار ڪڍي راجڪمار کي پنهنجي سڃاڻپ ڏني. تڏهن راجڪمار خوش ٿي ارجن جو سارڻي بڻيو. ارجن ڪورون جي سامهون اينديئي به تير هٽيا جن مان هڪ پيشمر پتاهه جي پيرن تي ڪريو ۽ ٻيو درٿا چاريه جي. تنهن بعد ارجن ٽيون تير هٽيو جو دروٿا چاريه جي ڪن وٽان آواز ڪندو ويو. اهو گرو ڪان لڙائي ڪرڻ جي اجازت وٺڻ واسطي هو. تڏهن ڪورون حساب لڳايو ۽ خبر پين ته گهٽ واس جو سال به ختم ٿي چڪو آهي. پوءِ مقابلو شروع ٿيو. ارجن سمنوهن نالي ٻان هڻي پوري ڪورو سينا کي بيهوش ڪري ڇڏيو. راجڪمار کي چيو ته انهن جا سهڻا ڪپڙا اٿرا جي گڏين واسطي لاهي اچي. ايئن راجڪمار اتر جي ڪاميابي ٿي ۽ هو ارجن جا ٿور مڃيندو واپس موٽيو.

۳۶. **راجڪمار اتر** جي فتح جو ٻڌي ورات راجا خوش ٿي سندس ساراه ڪرڻ لڳو. پر يڏشتر اصل گالهه کان واقف هو، تنهن ڪري هو بجاءِ اتر جي هن جي سار ٿي جي تعريف ڪرڻ لڳو. تنهن تي راجا يڏشتر کي ڏک هنيو ۽ هن جي ڪل مان رت وهڻ لڳو. يڏشتر درٻان کي چئي ڇڏيو هو ته راجڪمار جي سارڻي کي اندر نه اچڻ ڏي، ڇاڪاڻ ته هن کي خبر هئي ته ارجن يڏشتر جي بيعزتي جو بدلو وٺندو. جنن ئي راجڪمار محل اندر گهڙيو تنهن يڏشتر جي جي پيرين پيو. پوءِ راجا کي پوري گالهه کان آگاهه ڪري بدابو ته ڪنڪ بذات خون يڏشتر آهي.

۳۷. جڏهن ورات راجا کي پانڊون جي خبر پيئي تڏهن انهن کي عزت سان گهرائي، معافي وٺي، راجڪماري آٿرا جي شادي ارجن جي پٽ اڀيم هليو سان ڪئي.

۳۸. تيرهن سال جي سزا کائڻ بعد پانڊون شري ڪرشن جي معرفت ڪورون کان پنهنجو حق گهريو. ۽ ڪورون جي انڪار تي شري ڪرشن جنگ جو اعلان ڪيو.

۳۹. **مهاڀارت جي جنگ** ۾ ڪورون طرف ۱۱ اڪوهيئون فوج هئي ته پانڊون طرف ۷ اڪوهيئون = پراڻي فوجي گهٽپ.

۴۰. اها لڙائي بلڪل ڌرمي قانون مطابق لڙي ويئي، تنهن ڪري هن کي ڌرم ڀت ڪوٺيو آهي. سچ اُڀرڻ سان لڙائي شروع ٿيندي هئي. سچ لهڻ تي بند. رات جو هڪ ٻئي وٽ ڪورو ۽ هانڊو ايندا ويندا هئا. پنهنجي برابري واري سان للڪار ڪرڻ بعد وڙهندا هئا. ٻن وڙهندڙ جوڌن جي وچ ۾ ٽيون ڪونه پوندو هو. تلوار واري سان تلوار وارو ته گدا واري سان گدا وارو لڙندو هو.

۴۱. پيرن سڀين قسم ڪٽيا هئا ته ڌرتراشتر جي سڀني پٽن کي هو ماريڻدو، دريودن جون رانون پڇندو ۽ دشاشن جو رت نه، صرف پاڻ پيئندو پر درويدي جا وار به هن سان ڏوٿيندو.

۴۲. هي لڙائي ۱۸ ڏينهن جاري رهي جنهن ۾ صرف ۹ ڄڻا بچيا يعني پنج پانڊو، شري ڪرشن، ساتيڪي، اشوٿاما ۽ ڪرپاچاريه هن ۾ درويدي جا پنج پٽ، ۽ اڀين منو ۽ گهتو تڪچ به مارجي ويا.

۴۳. هن لڙائي ۾ پانڊون جو هڪڙوئي سپهه سالار رهيو يعني درشت ڌيمن، پر ڪورون جا هڪ ٻئي پنهان ٿيا پيشمر، درن، ڪرڻ، شلپه ۽ اشوٿاما سپهه سالار مقرر ٿيا.

۴۴. ڪرڻ کي پيداڻشي طور زهره ۽ ڪنڊل پساتل هئا، جيڪي اندر ديوتا دان ۾ وٺي هن کي هڪ اهڙو تير ڏنو جيڪو ڪڏهن به ناڪام نه وڃي. ڪرڻ اهو تير ارجن کي مارڻ لاءِ رکي ڇڏيو هو. ڪرڻ کي سندس ڪرو پسران سراب ڏنو هو ته لڙائي ۾ کيس ڏنل تعليم وسري ويندي.

۴۵. ڪرڻ کي راڻا پاليو هي هڪ هوشيار تير انداز هو. هن جو اصل نالو هو واسونيا، دريودن هن کي ارجن جي خلاف لڙائڻ واسطي، انگ ديش جو راجا بنائي، دوستي ڪئي. ڪرڻ نه هجي ها ته لڙائي به نه لڳي ها. ڪرڻ پانڊون جو ڀاءُ هو.

۴۶. سڪندري کي اڳيان بيهاري ارجن پيشمر پناهه ڪئي زخمي ڪري هيٺ ڪيرايو. تنهن وقت رشن اچي پيشمر کي ٻڌايو ته هن وقت سچ دکشاڻ ۾ آهي تنهن ڪري سرڻ بهتر ڪونهي.

پيشمر انهي ڪري ۵۸ ڏينهن وڌيڪ زندہ رهيو. هن ڏهن ڏينهن لڙائي ڪئي.

۴۷. پيشمر کي ويهائي جي ضرورت پيئي ته ارجن تي تير زمين ۾ هڻي ويهائڻ ناهي ڏٺو. هن کي پاڻي جي ضرورت پيئي ته ارجن زمين ۾ تير هڻيو ته پاڻي ڦوهارو ڪري نڪتو.

۴۸. درئا چاريہ جو سندس پٽ اشوٿاما ۾ گهڻو موٽ هو. پر اشوٿاما کي مارڻ مشڪل هو. دروئا چاريہ کي به جيتڻ مشڪل هو. هڪ منصوبي تحت پيشمر اشوٿاما نالي هڪ هاڻي کي ماريو تنهن تي پابندو سينا اهو هلايو ته اشوٿاما مري ويو. دروئا چاريہ هن ڳالهه جي خاطري ڪرڻ لاءِ پيشتر کان پڇيو تنهن چيو ته برابر اشوٿاما مري ويو آهي. پر انسان نه هاڻي. پر پابندو سينا ايترو گوڙ ڪيو جو آخري جملو درئا چاريہ ٻڌي ڪونه سگهيو. ڏک سبب درئا چاريہ هٿيار ڇڏي سمادتي ۾ ويهي رهيو، تنهن تي درشت ڏيمن تلوار سان سر اڏائي ڇڏيو. انهيءَ ڪري ارجن درشت ڏيمن سان ناراض ٿيو، پر شري ڪرشن مڃي کي سمجهائي شانت ڪيو.

۴۹. ڪورون هڪ ڀيرو رات جو اوچتو حملو ڪيو، تنهنڪري پيشمر پنهنجي پٽ گهڻو تڪڙ کي مقابلي ڪرڻ جو حڪم ڏنو. گهڻو تڪڙ ايترو سخت مقابلو ڪيو جو ڪورون کي چند چٽاڻن مشڪل ٿي پيئي. مجبوراً ڪرڻ گهڻو تڪڙ تي اندر جو ڏنل ٻاڻ هنيئو، جيڪو هن ارجن لاءِ سنڀالي رکيو هو. ٻاڻ لڳنديئي گهڻو تڪڙ گذاري ويو ۽ ڪورو فوج جان بچائي هلي ويئي.

۵۰. ڪورون هڪ ڏينهن ارجن کي لڙائي جي ميدان مان پري ڪڍي ويا ۽ پٺيان ٽڳي سان گڏجي اڪيلي اڀي هنيو کي ماري ڇڏيو. ارجن کي جڏهن هن ڳالهه جي خبر پيئي تڏهن هن قسم ڪئي ته ٻي ڏينهن جي ڪڏهن هن جئڊرٽ کي نه ماريو ته آپ گهاٽ ڪندو. ٻئي ڏينهن ڪورون جئڊرٽ کي ارجن کان پري رکيو ۽ لڙندي لڙندي سج به لهي ويو. ارجن چڪيا ناهي ٻاڻ جلائڻ لاءِ تيار

ٽيو ۽ جئدرٽ به آتي پهچي ويو. انهي وقت سج وري ظاهر ٿي پيو. دڪدم ارجن تير هئي جئدرٽ کي ختم ڪري ڇڏيو.

۵۱. شليم جيڪو نڪل ۱۱ سهديو جو ماسو هو، جنهن کي دريوڌن ڏکي سان پنهنجي پاسي ڪيو هو تنهن کي ڪرڻ پنهنجو سارتي مقرر ڪيو. رات جو پانڊون وڃي شليم کي عرض ڪيو ته ڪرڻ ۽ ارجن جي لڙائي دوران هو ڪرڻ کي ڇيڙائيندو رهي. ٻي ڏينهن ارجن ۽ ڪرڻ جو سخت مقابلو ٿيو. شليم به پنهنجو ڪم ڏيکارڻ لڳو. ڪرڻ جو پلو پارو هو. ايتري ۾ ڪرڻ جي رت جا ڦيٽا خون ۾ ڦاسي پيا. جئن ئي ڪرڻ ڦيٽن کي ٻاهر ڪڍڻ لڳو، شري ڪرشن جي زور ڀرڻ تي ارجن ڪرڻ کي ماري ڇڏيو ۱۱ هن مان روشني جي هڪ ڌارا نڪري سج ۾ گهڙي ويئي.

۵۲. ڪرڻ جي مرڻ بعد دريوڌن شليم کي سينا پتي مقرر ڪيو، تنهن کي پانڊون آساني سان ماري ڇڏيو. ايترن ڏينهن ۾ پيسر به ڌر تراشڻ جا ۹۹ پٽ ماري چڪو هو.

۵۳. شليم جي مرڻ بعد دريوڌن اشوٿاما کي سينا پتي مقرر ڪيو. اشوٿاما نارايڻ اسٽر چوڙيو، جنهن جي ارجن کي به خبر ڪانه هئي. شري ڪرشن جي چوڻ تي پانڊو سينا هٿيار پٽ تي رکي نارايڻ ڀڳوان جو ڌيان ڪيو تنهن تي نارايڻ اسٽر بنا ڪنهن نقصان جي واپس هليو ويو.

۵۴. اشوٿاما جي سپهر سالار ٿيڻ وقت ڪورو سينا به باقي ٿوري بچي هئي. دريوڌن به هنار تسليم ڪري پهچي وڃي هڪ نلاءُ ۾ بناه ورتي. اشوٿاما تنهن ڪري رات جي وقت پانڊون جي تنهن کي باهه ڏئي جنهن سبب درويدي جا پنڊجئي پٽ سڙي مري ويا. ۱۱ اشوٿاما به پهچي ويو.

۵۵. آخر ۾ پانڊون اشوٿاما کي وڃي پڪڙيو. هن جي گرو پتر هئڻ سبب کيس جان کان ڪونه ماريو پر سيني ۾ پيل مٺي ڪڍي ورتائون، تنهن ڪري هو بدصورت ٿي پيو.

۵۷. پانڊون جي فتح بعد ڀٽشتر هسٽناپور جو راجا ٿيو.
تر تراشتر، ڪٽي ۽ گاڏاري سنڀاس وٺي بنواس هليا ويا، جتي
جهنگ کي باهه لڳڻ سبب جلي مري ويا.

۵۸. ڀٽشتر کي راج جو ڪاروبار هلائڻ ۾ ڪجهه مونجهارو ٿي
رهيو هو، تنهن ڪري شري ڪرشن کيس پيشمر پٽاهه وٽ ڪوٺي
ويو، جنهن هن کي راج ڏيئي کان علاوه سنانن ڌرم جي به تعليم
ڏني، جيڪا مهاپارت جي شانتي پروا ۾ ڏنل آهي.

۵۹. جڻن ته پانڊون جي دل هن دنيا ۾ نٿي لڳي تنهن ڪري
پروڳشت کي راجا بنائي درويدي سميت پنهنجي پاڏو هماليه ڏي
هليا ويا.

۶۰. هماليه جي سفر ۾ پانڊون سان گڏ هڪ ڪٽو به هو. وات
تي پهرين درويدي ڪري ويئي، سهڊيو ٻڌايو ته هو ارڃن سان
وڌيڪ برهم ڪندي هئي تنهن ڪري مئي آهي. ائين هڪ هڪ ٿي
سواءِ ڀٽشتر ۽ ڪٽي جي سڀ مري ويا. ڀٽشتر جي هٿ جي ڏسڻي
انگر ڳري ويئي تنهن تي سهڊيو ٻڌايو ته ڀٽشتر لڙائي ۾ هن انگڙ
سان انڌو ٿاڻا ڏي ڪوڙو اشارو ڪيو هو.

۶۱. جڏهن ڀٽشتر ۽ ڪٽو ڪيلاش تي پهتا تڏهن ڀمراج جا دوت
کين ڪوٺڻ لاه آيا. انهن جي چوڻ تي ڀٽشتر منش ديهه جو تياڳ
ڪيو، پر ڪٽي کي ڇڏي اڪيلو سرڳ وڃڻ کان انڪار ڪيو.
تڏهن ڪٽي پنهنجو نج روپ يعني ڌرمراج جو اختيار ڪري ڀٽشتر
کي واڌايون ڏنيون. مقصد ته انسان سان گڏ هن جو ڌرم ئي هلندو
آهي.

۶۲. سرڳ لوڪ ۾ ڀٽشتر ڪورون ڪري موجود ڏٺو پر پانڊون
مان ڪوبه ڪونه هو. جن لاه ٻڌايو ويو ته آهي نرڪ ۾ آهن. تنهن
ڪري ڀٽشتر سرڳ کي نڪرائي نرڪ ۾ پنهنجن ڀائرن وٽ ويو.
مقصد ته سرڳ ۽ نرڪ ۾ به موه موجود رهي ٿو. ڀٽشتر اڌ ڪوڙ

ڳالهائو هو تنهن ڪري کيس ٿوري دير لاءِ نرڪ وڃڻو پيو. بدشتر
چند ساعتن لاءِ نرڪ ۾ رهيو، تنهن بعد ڀائرن سميت سرگ ۾ پهتو.

۶۳. گيتا جي ۾ **ڪل ۱۸** اڌاء ۽ ۷۰۰ **شلوڪ** آهن. جن مان
هڪ ڌر تراشتر جي واتان آهي، ۴۱ سنجڻ جي واتان ۸۴ ارجن جي
۽ ۴۴ شري ڪرشن جي، گيتا جي جا پهريان ۶ اڌاء ڪرم جي
باري ۾ آهن ۽ مهاواڪه ”تت توم اسي“ جي توم جو ويا ڪيان
ڪن ٿا، ۽ آخري ۶ شلوڪ ڪيان جي باري ۾ آهن ۽ نت ۽ توم جو
نروڻ ڪن ٿا. ۱۸ اڌاء جو شلوڪ نمبر ۶۶ ۾ ڄرم شلوڪ ڪوٺجي ٿو.
۶۴. راجا پريڪشت، جنهن ڄمڻ کان اول، گرپ اوستا ۾ پرماتما
جو درشن ڪيو هو، سو هڪ نهايت ئي ڌرماتما ۽ طاقتور راجا ثابت
ٿيو. هن جي دور ۾ ئي ڪل يگ شروع ٿي چڪو هو. پر راجا
پريڪشت ڪل يگ کي ظلم ڪرڻ کان روڪي ڇڏيو. تنهن ڪري
ڪل يگ به موقعي جي تلاش ۾ هو.

۶۵. هڪ ڀيرو راجا پريڪشت تاج پاڻي شڪار لاءِ ويو. موقعو
غنيمت ڏسي ڪل يگ پنهنجي ڪاروائي شروع ڪري ڏني. راجا
پاڻي پيڻ لاءِ هڪ آشرم ۾ ويو، جتي رشي ڌيان ۾ لڳل هو. راجا
ڪل يگ جي وس ٿي، سمجهيو ته رشي پاڻي نه پيارڻ خاطر بهانو
ڪري ڌيان رڇايو آهي، تنهن ڪري راجا هڪ مٿل نانگ رشي جي
گلي ۾ وجهي هليو ويو. هن رشي جي پٿن جڏهن پتا جي بي عزتي ڏني
ته راجا کي سراپ ڏنو ته ستين ڏينهن نانگ ڏنگڻ سبب راجا جو
موت ٿيندو.

۶۶. جڏهن رشي کسي اهڙي سراپ جي خبر پيئي، تڏهن هن
هڪدم راجا کي آگاهه ڪيو. تڏهن راجا پنهنجي پٽ جنمي جي
کسي راج تلڪ ڏيئي آخرت سڌارڻ لاءِ بنواس هليو ويو. اتي
سڪديو مني اچي هن کي پاڳوت جو امرت روپي ڪيان ڏنو. ستين ڏينهن
تڪش نانگ هڪ ڪيٽين جي شڪل ۾ اچي راجا کي ڏنگيو ۽ راجا
مري ويو.

۰۶۶. جئن ته تڪش نانگ راجا جو علاج ڪرڻ لاءِ ايندڙ هڪ وڻديءَ کي لالچ ڏيئي موٽائي ڇڏيو هو، تنهن ڪري راجا جنمي جي هڪ وڏو يڪي ڪرايو. جنهن ۾ سڀ نانگ اچي جلڻ لڳا. آخر برهما جي اچي جنمي جي هڪ وڏو شانت ڪري، اهو يڪي بند ڪرايو.

۰۶۷. درويدي جا پنج پٽ هئا. يڌشتر مان ڀرتي وٺنديا پير مان شروت سوما، ارجن مان شرت ڪرما، نڪل مان شنتا نيڪا، ۽ سهديو مان شرت سينا.

۰۶۸. يڌشتر جي ڀي زال جو نالو هو ديوبڪا جيڪا شيبيا جي ڌيءَ هئي.

۰۶۹. پير مين جي ٽين زال هئي سشرما جيڪا ڪاشي راج جي ڌيءَ ۽ ڀانومتي جي پيڻ هئي.

۰۷۰. درويدي، دروڻا چاريءَ کي مارڻ واسطي هڪ يڪي ڪرايو، جنهن مان درشت ڌيمن ۽ ڪرشنا (درويدي) پيدا ٿيا. ڪرو ڪيتر جي لڙائي ۾ دويد کي دروڻا چاريءَ ماريو ۽ دروڻا چاريءَ کي درشت ڌيمن.

۰۷۱. ٿر تراشتر جو پٽ وڪرڻ ڌرماٿما هو، هن دريوڌن جي هر ڳالهه ۾ مخالف ڪئي ۽ پانڊون جي طرفداري، هن کي مارڻ وقت پيمسين روئي ڏنو.

۰۷۲. پررام ۽ اگني ويشي، دروڻا چاريءَ جا شاگرد هئا.

۰۷۳. اشوٿاما پيشم ۽ ڪرپا چاريءَ، چرن جيوي آهن. ڪرپا چاريءَ راجا پريڪشت جو گرو هو.

۰۷۴. ارجن، کانڊو بن کي ساڙڻ وقت اگني ديوتا جي مدد ڪئي هئي، تنهن کيس مضبوط رت انعام ۾ ڏنو.

۰۷۵. گندرو راجا چتر رت، ارجن کي ۱۰۰ اڇا گهوڙا ڏنا هئا، جيڪي سرڪ لوڪ به وڃي سگهيا ٿي. باوجود انهن مان ڪن جي مرڻ تي، انهن جو تعداد نٿي گهٽيو.

۷۶. ارجن جي رت جو جهنڊو هڪ يوجن ڊگهو هو، مٿس هنومان جي مورتي ٺهيل هئي. اهو وٺڻ ۾ نٿي اٿڪيو.

۷۷. مهاڀارت جي لڙائي ختم ٿيڻ شرط ارجن چو رت گهوڙن سميت خاڪ ٿي ويو.

۷۸. ڪرو ڪيتر جي لڙائي کان ڪافي عرصو بعد، ارجن، شري ڪرڻ کي گيتا جو گيان ٻيهر ٻڌائڻ جي فرمائش ڪئي. پر ڪرشن ورائي ته مناسب هوگ نه هجڻ سبب هو نٿو ٻڌائي سگهي.

۷۹. ارجن نوان هٿيار ٺاهڻ ۾ ماهر هو.

۸۰. ويد وياس پوري ڀارت ۾ ڌرم ڦهلايو. هو سڀ زبانون ڄاڻندو هو.

۸۱. ويد وياس شرتين جي حوالي ۽ ويدن کي ڪتابي صورت ڏيڻ جو ڪم پورو ڪيو.

۸۲. ويد وياس نه صرف مهاڀارت جوڙيو پر سڀ ڀراڻ ۽ ٻيا گرنٿ به ٺاهيا. در حقيقت هن وقت جيڪو به شاسترن جو ذخيرو آهي، اهو سڀ ويد وياس جي ئي ڪوششن جو نتيجو آهي. ويدانت ۽ برهم سوتر به ويد وياس ٺاهيا آهن.

۸۳. ميمانسا جو مصنف جڻمي ويد وياس جو شيش هو.

۸۴. مهاڀارت ۾ اٽڪل ۸۵۰ شلوڪ اهڙا آهن، جن جي معنيٰ ڪافي گهڻي آهي.

۸۵. مستنابور اهو شهر آهي جيڪو اڄ ڪلهه دهلي ڪوٺجي ٿو.

۸۶. مستنابور تي پانڊو خاندان جي حڪومت اٽڪل ۵۰۰ سال رهي.

۸۷. گدا ڪيش جي معنيٰ آهي ننڍ ڪي ڄميل وارو ۽ ارجن ۽ لڪشمڻ گدا ڪيش هئا.

۰۸۸. لڙائي جي ميدان ۾ دشمن سان مقابلو ڪرڻ لاءِ فوج جي ترتيب کي ”ويوه“ ڪوٺيو آهي.

۰۸۹. ڪرو ڪيتر جي لڙائي ختم ٿيڻ بعد شري ڪرشن پانڊون کي ڪرڻ جي حقيقت ٻڌائي جلانجلي ڏياري.

۰۹۰. سنجيڻ هسٽناپور ۾ ويهي لڙائي جو حال ڏسندو رهيو ۽ ڌرتراشٽر کي ٻڌائيندو رهيو.

۰۹۱. مهاڀارت ۾ ۱۸ اڌيا آهـن. گيتا ۾ ارڙهـن اڌيا آهـن. ڪرو ڪيتر جي جنگ ۾ ۱۸ ڏينهن جاري رهي.

يکيم ۽ يڏشتَر جا سوال جواب

۱. هڪڙي ڏينهن هڪ هرڻ، پانڊون جي ويجهو رهندڙ هڪ تپسويءَ جي ارڻي (باهه ٻارڻ جو ڪاٺ) پنهنجي سڱن ۾ اٽڪائي ڀڄي ويو. اُن تپسويءَ جي عرض تي پنهنجي پازڊو اُن هرڻ جي پٺيان ڊوڙيا پر کيس هڪڙي نه سگهيا. ڊوڙندا ۽ سهڪندا هو ٽڪجي پيا ۽ هڪ گهاٽي جهنگل ۾ اچي پهتا ۽ هڪ وڻ جي چانؤ ۾ اچي ويٺا، اُچ به کين سخت ستايو هو تڏهن يڏشتَر نڪل کسي چيو: - پيارا! پريان بدڪن ۽ ٻيڳهه پکين جا آواز ٻڌائين ٿا ته اتي ضرور پاڻي هوندو. تون ترڪش ۾ سڀني لاءِ پاڻي پري اچ!

۲. نڪل ويو ته هڪ نرمل تلاؤ جي ڪناري اچي پهتو. هو خوش ٿي پاڻي پيئڻ لڳو ته هڪ غنهي آواز ٻڌڻ ۾ آيس ته:- نڪل! هيءُ تلاؤ منهنجو آهي. تون پهريائين منهنجي سوالن جا جواب ڏيڻ کانسواءِ پاڻي پيئندڙ ته مري ويندين.

نڪل عجب ۾ ڀرجي هيڏانهن هوڏانهن نهاريو پر ڪجهه به ڏسڻ ۾ نه آيس. هنکي اڄ ستائي رهي هئي. هن پاڻي پيئڻ شروع ڪيو مس ته مري ويو. هوڏانهن نڪل کي موٽڻ ۾ دير ٿي ته يڏشتَر، سهڊيو کي موڪليو. سهڊيو تلاؤ جي ڪنڀي تي پنهنجي ٻاهه کي مٿل ڏنو ته ڏاڍو ڏک ٿيس. خيال ڪيائين ته پاڻي ٻي اها ماجرا وڃي ڀائرن کي ٻڌايان، پر هن به اڃا پاڻيءَ ۾ هٿ وڌو ته ساڳيو آواز ٻڌائين جيڪو هن به اڻ ٻڌو ڪري پاڻيءَ ۾ هٿ وڌو مس ته نڪل وانگر پئجي رهيو. ارجح آيو ته هن جو به ساڳيو حال ٿيو. ڀيرجي ويو. هن به ساڳيو غنهي آواز ٻڌو ته چيائينس:- ڀت ماءُ جا! گيدڙن وانگر لڪي ڇو ٿو ڪالهائين؟

مونکي تنهنجي پرواه ڪانهي. هجيئي همت ته نڪري نروار ٿي؟
ته تنهنجي سوالن جو جواب هن گدا کان ڏياريانء.

۳. ائين چئي پيمسین به ڪن لائمار ڪري پاڻي پيئڻ شروع
ڪيو ته ڏيري ٿي ڪري پيو. پاڻرن جي نه موٽڻ ڪري يڌشتر
جي دل گاتون مائون ٿيڻ لڳي. آڄ ۽ انتظار ۽ ۾ هو به بيحال
پريشان ٿي تلاءُ جي ڪناري تي آيو ۽ چئني پاڻرن جا لاش
ڏسي دهلجي ويو. هن به اڃا پاڻي ۽ ۾ هٿ وڌو ته ساڳيو آواز
آيس ته هن پاڻي نه پيتو ۽ پڇيائين ۽- تون ڪير آهين؟ مان تنهنجو
پاڻي تنهنجي موڪل بنا نه پيئندس ۽ پنهنجي سمجهه موجب
تنهنجي سوالن جا جواب ڏيندس.

۴. آواز آيو ۽- يڌشتر، مان هڪ يڪي آهيان. ٻڌاء ته منش
ودوان، وڏي ۽ پڌويءَ وارو، مترن ۽ مددگارن وارو ۽ علقمند
ڪيئن بڻيو آهي؟

يڌشتر ورائيو ۽- ماڻهو ڪرو ۽ ڪرڻن ذريعي علم وارو، اورچائيءَ
۽ ايمانداريءَ سان عهدِي وارو، مٺ محبت ۽ صبر سان سچن
ساڻين ۽ منگتين وارو، بزرگن ۽ عقلمندن جي صحبت ۾ سياڻو
بڻيو آهي.

يڪي پڇيو ۽- اهو ڪير آهي جو علم ۽ عقل، اوج ۽ اقبال
سکي ۽ سميرت هوندي به نياڳو ۽ مثل مثل آهي؟

يڌشتر چيو ۽- جيڪو پرماتما، مهمان، ڪتاب، گهرجائو
محتاجن جي سڀوا، پيار، پگتي پاونا نٿو رکي سو جيئندي به
مثل مثل آهي.

يڪي پڇيو ۽- ڇا ڇڏڻ سان سڀني جو پيارو ٿيو؟ گهڻي لهندي؟
سڄي پونجي وڌندي ۽ سک ملندو؟

يڌشتر چيو ۽- نفرت سان پيارو ٿيو، ڪاوڙ موٽي ڇڏي
ايشور جي شرڻ وٺڻ سان گهڻي، لهندي ڪام ۽ آس ڇڏڻ سان
پونجيءَ وارو ٿيو. لوپ ڇڏي ستوش ۽ صبر سان سک ملندو.

يکيه پڇيو:- انسان جو وڏي ۾ وڏو دشمن ڪير آهي؟ بي انت
بيماري ڪهڙي آهي؟ ترماتما ۽ پاڻي ڪنهن کي چڻجي؟ پرديس
۾ متر ۽ مددگار ڪير آهي؟ ماڻهو جنم ڪري برهمڻ ليکجي
ڪنهن کڻن ڪري؟

يتشتر چيو:- ماڻهو جو وڏي ۾ وڏو ويڙهي آهي ڪروڌ،
لوپ، ترشنا جي بيماري جو انت ٿيڻو ئي ناهي. سڀني جيون
جسي پلائي ۽ سڀوا ڪرڻ وارو ئي ترماتما آهي. خود غرض ۽
بي رحم ماڻهو ئي پاڻي آهن. علم ۽ عقل ئي پرديس ۾ متر ۽
مددگار آهن. براهمڻ جو جنم تي ناهي پر کڻن ۽ ڪرم تي آهي.
يکيه جي سوالن جي جواب ۾ يتشتر چيو:- وڏي ذات پات،
چالاڪي يا وديا ڪري انسان جو جنم سڪيارڻو نٿو ٿئي پر
پروپڪار، سڌاچار ۽ سلڇڻ ڪري هيءُ جنم سڃايو ٿئي ٿو.
وديا ۽ هنر ئي سڀ کان آتم ڏن آهي. تندرستي وڏي ۽ وڏي
نعمت آهي. منا ٻول ٻولينڌڻ ئي سڀني جو پيارو ۽ سڪي رهندو.
گڻ گهٽ ڪري ڪم ڪندڙ کي ڪاميابي ملندي ۽ جيڪو
ترم يعني سڌاچار سان هلندو تنهن کي نيٺ سچو سک ملندو.

۵. وڌيڪ سوالن جي جواب ۾ هن چيو:- طوفان کان به
تيز رفتار من جي آهي. من جي خيالن جو ڪو اڻو مٿو ڪونهي.
سلڇڻي زال ئي وڏي ۾ وڏو خزانو، سهارو ۽ ڀڳوان جي بخشش
آهي. هنر ۽ ڪاريگريءَ سان ڪاميابي ملي ٿي. وڏي ۾ وڏو
سڪ آهي سنتوش. وڏي ۾ وڏو ترم آهي ٻين کي من، واڻي
۽ ڪرم سان ڊکي نه ڪرڻ. برهم جو گيان ئي وڏي ۾ وڏي
ڄاڻ آهي. سچي صفائي آهي من کي شد رکڻ، ٻين جي ننڍا ۽
چغليون هڻڻ ڏاڍي بچڙاڻپ آهي. لوپ جو تياڪه ئي سچو تياڪه
آهي.

يکيه پڇيس:- يتشتر! سڀ کان وڏو اچرج ڪهڙو آهي؟ ترم
جو صحيح رستو ڪهڙو آهي؟ وڏي گالھ آهي؟ سڀ کان وڏو

شاهوڪار ڪير آهي؟ انهن سوالن جا صحيح جواب ڏيئي تون
بلاشڪ پائي پيءُ!

يتشتر چيو:- هر روز ماڻهو ٻين کي مرنڊو ڏسن ٿا پر ڪم
اهڙا ڪن ٿا جن ۾ پاڻ سدائين قائم دائر رهڻا آهن. هر ڪنهن
کي راه رباني وٺي ئي آهي. اهو ڏسي ڪري به ماڻهو مانڊاڻ
منڊيندو ئي رهي ٿو. انهيءَ کان وڌيڪ حيرت جي ڳالهه ڪا
ڪانهي.

ترم شاستر، گرو، رشي به ڪنهن به سندن سڌانت جدا جدا
گهڻي آهن. دايلن ۽ ثابتين جو به انت ڪونهي. ڪير صحيح
۽ ڪير غلط سو به چئي نٿو سگهجي. ترم جو نت بابت پهچيدو
آهي، تنهن ڪري سرپشت نيڪ انسان جنهن راه تي هلن اهو
طريقو وٺڻ گهرجي.

۶. هن مهاسوه روپي برهمانڊ ۾ ڪال ڀڳوان سڀني ساهوارن
يا هڪ هنڌ بينان ڪسي سورج روپي باهه. رات ڏينهن روپي
ڪائين ۾ رنڌي رهيو آهي، اهائي وڏي وارثا آهي. جيڪو انسان
دوست دشمن، گرمي سردِي، سڪه دک، گذريل يا آئينده کي
هڪ سمان ساڳيوئي ليکي ٿو سوئي سڀ کان وڏو دولتمند آهي.

نيٺ يڪيه چيس:- يتشتر، تون منهنجي سڀني سوالن جا صحيح
جواب ڏيئي مونکي پرسن ڪيو آهي. تنهنڪري تون چئني پائرن
مان جنهن هڪ کي چوين تنهن کي مان جيئرو ڪيان.

يتشتر چيس ته نڪل کي جيئرو ڪر! اهو ٻڌي يڪيه چيس:-
يتشتر، نڪل کي جيئرو ڪرائڻ مان توکي ڪجهه هڙ حاصل
نه ٿيندو. پير ۽ ارجن تنهنجا سڳا پائر پراڪرمي آهن ۽ انهنجي
وسيلي تون وڃايل راج به هٿ ڪري سگهندين. پوءِ به تون نڪل
کي ڇا لاءِ ٿو جيئرو ڪرائين؟

يتشتر چيس:- مون لاءِ سڳا يا ماڻيلا پائر ساڳيا ئي آهن. ٻيو

٢٠. ماڻهو ۽ ڄڻو ٻچا ۽ ٻه ٻه ڀيري ارجن جهڙن جوڙن ذريعي
ٺٽي ٺٽي ٻي ڌرم ڪري ٿي ٿي.

ڌرم جي رکيا ڪرڻ واري جي ڌرم رکيا ڪري ٿو ۽ ڌرم
جي هاڻي ڪرڻ واري کي ڌرم ناس ڪري ٿو. سنسار جي
سڪن تي ڪو بقاء ڪونهي، چئن ڏينهن جو ڪهڻي چٽڪو آهي.
انسان سان سندس سداچار ۽ ڌرم ئي ساڳ ڏين ٿا. مان ديسا
سمان پاڻ کي ئي ڀرم ڌرم سمجهان ٿو. ڪتتي ۽ مادري منهنجون
هڪ جهڙيون مائڙ آهن. ڪتتي ۽ جو هڪ پٽ مان جيئرو آهيان
ٻي مادري ۽ جو به هڪ پٽ جيئرو هڻڻ گهرجي.

٢١. يڪم چيس:- پٽ! تو پنهنجي فائدي ۽ خود غرضي ۽ کان
وڌيڪ ڌرم کي اهميت ڏئي آهي ۽ پنهنجي ڌرم تي درڊ آهين.
مان توتي ڏاڍو پزن آهيان. تنهنجا چارئي پائڙ جيئرا ٿي اٿن.
مان تنهنجو پتا ڌرمراج آهيان ۽ تنهنجي پرڪ پسي ڪير ٿو
ڪهڙي پاڻي ۽ ۾ آهين. هينئر مون کي خاطري ٿي ته تون مون
وانگر ڌرمراج آهين. توکي جيڪي گهرجي سي مون کان ورت گهري
وٺ!

يڏسڻ هٿ جوڙي چيو:- پٽاجي، اسانجو تيرهون اڳيات واس
جو ڏکيو سال سڪ سان گذري ۽ مان ڪروڙ، لسو، موڙ ۽
اهنڪار ۾ نه ڦاسان ۽ سداچار ۽ ڌرم تي قائم رهان.

ڌرمراج چيس:- تناسو! ائين ئي ٿيندو. توهان ورت نگر ۾
وڃي اڳيات واس جو ورهه گذاريو. تون سدائين ڌرم تي پختو
رهيندين.

ائين چئي ڌرمراج، يڏسڻ کي رهي ۽ جي ارڻي ڏيئي انترڌيان
ٿي ويو ۽ چار پانڊو به ائين اٿي ويٺا چڻ نند مان جاگيا هجن.
يڏسڻ پنهنجي پائڙن کي سموري حقيقت ٻڌائي ۽ پوءِ پنهنجي
آشرم ۾ موٽي آيا ۽ ٽپسوي ۽ کي اچي سندس ارڻي ڏنائون.

نت نيم

هر هڪ هندو جو اهو اهم فرض آهي ته هو صبح شام - ايشور
۾ من لڳائي دنياوي پر پنچ کان آجو ٿي ڀرماٽما جا گڻ ڪهاڻي ائين
ڪرڻ سان من کي بيحد آند ۽ شانتِي پراپت ٿيندي، من شد ۽ پاڪ
ٿيندو، منسا ۽ ڀرم ختم ٿيندا - هي انساني جنم ٿوري وقت لاه آهي،
وڌل وقت وري نه ملندو.

آٺ جاگ مسافر پور پيئي،
اب رين ڪهان جو سوت هئي،
جو سوت هي وه ڪو وٽ هئي،
جو جاگرت هئي قل پاوت هئي.

هيٺ سنڌيا ۽ ايشور مهما جا پڇن ڏجن ٿا جيڪي روزانه صبح
شام اچارڻ گهرجن:-

سنڌيا

۱- آچمن ملتر:-

اوم نمنو ديوي ريشڻي،
آپو پو نتو پيت يي - شديو
رپي سسرو نتو نه.

معني:-

جو شانتِي سک ۽ آند جو ساگر آهي.
جو سڀني تي مهر جا بادل وسائي ٿو.
پريو مان به اوهان جي شرڻ ۽ آيو آهيان
توهان جي ڪرپا چاهيان ٿو. مون تي به مهر جا
مينڪه وسايو. جيئن مان شانت دل سان، دل جو سڀ مرادون
پورو ڪريان.

۲- چهن جو ملتر:-

اوم واڪ واڪ اوم پراڻه پراڻه
اوم چڪشه چڪشه اوم شرو ترم شرو ترم
اوم نايه اوم هر ديم اوم گڏه اوم شرة
اوم باهو پيام يشو بلم اوم ڪرتل ڪر پرشني

معني:-

توهين بلوان ٻل وارا توهين شڪتي وڌايو ٿا.
توهين هن وشو(سنسار) کي ڀريو، نيم سان نت هلايو ٿا.
توهان جي ديو مان درتي. آهيان شڪتي جو ايلاشي.
اٿاه شڪتي، اٿاه طاقت، اٿاه آند جو پياسي.
بلي بلوان مون مستڪ، شهنشاه شاه شڪتي ڏي.
دليري دل ۾ پيدا ٿئي، اها توفيق طاقت ڏي.
هٿن پيرن ۾ هٿ جي جوالا جوت قائم ٿئي.
سلامت سام جي شڪتي پتا قائم ۽ دائر ٿئي.
بلي بلوان! ٻل ۽ طاقت پاڻي هنيو مان مور نه ٿيان،
نه هيئن کي ڪڏهن سائين، ستائڻ جو وسيلو ٿيان.
وڌي جس ڪيرتي جڳ ۾، اها شڪتي ٿو ٻل چاهيان.
چڱائي لاءِ ٻل گهرجي، ڀلائي ۾ ئي ٻل لايان.

۳- مارجن ملتر:-

اوم پوه پٺات شرسي، اوم پوه پٺات نيٽريو.
اوم سوه پٺات ڪڻئي، اوم دوه پٺات هر ڏي.
اوم جله پٺات ناپيام، اوم تپه پٺات پاديوه.
اوم ستيم پٺات ڀنه شرسي، اوم ڪم ٻرهم پٺات سروترو.

معني:-

ڀرم پتا پوتر جوتي، پوتر تا جو پايان دان.
پوتر تا جا اڪنڊ پندار، پوتر تا جو پايان گيان.

آتما شبد بيٺجي نرمِل ۽ وشي ۽ واسنا دور رهي.
 من مستي ۽ کان هتي هنيلو، پوتر ۽ پر نور رهي.
 هٿ هلن آپڪار (خدمت) ۽ اگرا، پير هلن سچ تي ست ڌاري.
 اڪيون نه ڪوئي پاپ ڏسن، ٿي پوتر تا جون پوڄاري.
 پوتر پوتر وڇارن وارو مستڪ (نراڙ) ٿئي مهان.
 ڪرم وڃن ۽ من ۽ پوتر تا، جو پايان پورو ڪيان.
 ساڪي سرهن هار پتاجي، جوتي پوتر نات جلي.
 وشو (ڪائنات) سڄي ۾ پوتر تا جي، ڪلي ڪلي هي پتا ڪلي.

ه پراڻاڻيام منتر:-

اوم پوٽه. اوم پوٽه. اوم سوٽه. اوم موهه.
 اوم جنٽه. اوم تپٽه. اوم ستپم.

معني:-

ست چت آفند روپ اجوني، رکشا وان مهان وڌاتا.
 سرشتي ڪرنا آفند دائي، جڳت پتا جنني جڳ ماتا.
 پتم پاون برهمانڊر چينا، نياڻ وارا نرمِل ست بندو.
 پار برهم پر مشور پورن، دين ديال ڪرپا جا سندو.
 اڪنڊ اننت آئند ڪرپا، دان دهالو ڀرت مان پايون.
 لوڪ سڪي پر لوڪ سهيلو، گيت سدا سڪن جا ڪايون.
 دوار چڙهي دنيا ۾ پياسپ، شرنا گت مالڪ تو آهيون.
 وشهد وڪار هتي هٿ آيمان، پوتر شبد، پاڻ بڻايون.

صلندر

اوم شانتی

پوج سوامی ہر پچن صاحب
سماذا آشرم شکارپور

An abstract black ink drawing on a light blue graph paper background. The drawing consists of several thick, expressive black lines and large, dark, textured areas. A prominent, irregular black shape is located in the upper right quadrant. Another large, dark, textured area is in the lower left. A long, thin, curved black line sweeps across the middle of the page. The overall style is gestural and expressive.

سنت کنور رام شیوا منہاں پاکستان

فرست فلور ہائیکلا مینشن نیو چالی، فریئر روڈ کراچی

Ph :- 227051 225722 225140

پڙهندڙ نسل . پ ن

The Reading Generation

1960 جي ڏهاڪي ۾ عبدالله حسين ”اُداس نسلين“ نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ وري ماڻِڪَ ”لڙهندڙ نسل“ نالي ڪتاب لکي پنهنجي دورَ جي عڪاسي ڪرڻَ جي ڪوشش ڪئي. امداد حُسينيءَ وري 70 واري ڏهاڪي ۾ ئي لکيو:

انڌي ماءُ جڻيندي آهي اونڌا سونڌا ٻارَ
ايندڙ نسل سَمورو هوندو گونگا ٻوڙا ٻارَ

هر دور جي نوجوانن کي اُداس، لڙهندڙ، ڪڙهندڙ، ڪڙهندڙ، ڀرندڙ، چُرندڙ، ڪِرندڙ، اوسيئڙو ڪَندڙ، پاڙي، ڪاڻو، پاڇوڪڙ، ڪاوڙيل ۽ وڙهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سَگهجي ٿو، پر اسان انهن سڀني وچان ”پڙهندڙ“ نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاڳر تان ڪڍي ڪمپيوٽر جي دنيا ۾ آڻڻ، ٻين لفظن ۾ برقي ڪتاب يعني e-books ٺاهي ورهائڻ جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي وَڌڻ، ويجهڻ ۽ هڪَ ٻئي کي ڳولي سَهڪاري تحريڪ جي رستي تي آڻڻَ جي آسَ رکون ٿا.

پڙهندڙ نسل (پَن) ڪا به تنظيمَ ناهي. اُن جو ڪو به صدر، عهديدار يا پايو وجهندڙ نه آهي. جيڪڏهن ڪو به شخص اهڙي دعويٰ ڪري ٿو ته پَڪَ ڄاڻو ته اهو ڪوڙو آهي. نه ئي وري پَن جي نالي کي پئسا گڏ ڪيا ويندا. جيڪڏهن ڪو اهڙي ڪوشش ڪري ٿو ته پَڪَ ڄاڻو ته اهو به ڪوڙو آهي.

جھڙيءَ طرح وٽن جا پَن ساوا، ڳاڙها، نيرا، پيلا يا ناسي هوندا آهن اهڙيءَ طرح پڙهندڙ نسل وارا پَن به مختلف آهن ۽ هوندا. اهي ساڳئي ئي وقت اداس ۽ پڙهندڙ، ٻرندڙ ۽ پڙهندڙ، سُست ۽ پڙهندڙ يا وڙهندڙ ۽ پڙهندڙ به ٿي سگهن ٿا. ٻين لفظن ۾ پَن کا خصوصي ۽ تالي لڳل ڪلب Exclusive Club نه آهي.

ڪوشش اها هوندي ته پَن جا سڀ ڪم ڪار سهڪاري ۽ رضاڪار بنيادن تي ٿين، پر ممڪن آهي ته ڪي ڪم اجرتي بنيادن تي به ٿين. اهڙي حالت ۾ پَن پاڻ هڪٻئي جي مدد ڪرڻ جي اصول هيٺ ڏي وٺ ڪندا ۽ غيرتجارتي non-commercial رهندا. پَن پاران ڪتابن کي ڊجيٽائيز digitize ڪرڻ جي عمل مان ڪو به مالي فائدو يا نفعو حاصل ڪرڻ جي ڪوشش نه ڪئي ويندي.

ڪتابن کي ڊجيٽائيز ڪرڻ کان پوءِ اهم مرحلو ورهائڻ distribution جو ٿيندو. اهو ڪم ڪرڻ وارن مان جيڪڏهن ڪو پيسا ڪمائي سگهي ٿو ته ڀلي ڪمائي، رڳو پَن سان اُن جو ڪو به لاڳاپو نه هوندو.

پَن کي کليل اڪرن ۾ صلاح ڏجي ٿي ته هو وَس پٽاندڙ وڌ کان وڌ ڪتاب خريد ڪري ڪتابن جي ليکڪن، ڇپائيندڙن ۽ ڇاپيندڙن کي همٿائين. پر ساڳئي وقت علم حاصل ڪرڻ ۽ ڄاڻ کي ڦهلائڻ جي ڪوشش دوران ڪنهن به رڪاوٽ کي نه مڃن.

شيخ ايارَ علمَ، ڄاڻَ، سمجھَ ۽ ڏاهپَ کي گيتَ، بيتَ، سٽَ، پُڪارَ سان
تَشبيھ ڏيندي انهن سڀني کي بَمَن، گولين ۽ بارودَ جي مدِ مقابل بيهاريو
آهي. اياز چوي ٿو تہ:

گيتَ بہ ڄڻ گوريلا آهن، جي ويريءَ تي وار ڪرڻ ٿا.

... ..

ڄڻ ڄڻ جاڙ وڌي ٿي جڳ ۾، هو ٻوليءَ جي آڙ چڻ ٿا؛
ريٽيءَ تي راتاها ڪن ٿا، موٽي منجه پهاڙ چڻ ٿا؛

... ..

ڪالھ ھيا جي سُرخ ڳلن جيئن، اڄڪلھ نيلا پيلا آهن؛
گيتَ بہ ڄڻ گوريلا آهن.....

... ..

هي بيتَ آهي، هي بَمَ- گولو،

جيڪي بہ ڪٿين، جيڪي بہ ڪٿين!

مون لاءِ ٻنهي ۾ فرقُ نہ آ، هي بيتَ بہ بَمَ جو ساٿي آ،
جنهن رڻ ۾ رات ڪيا راڙا، تنهن هڏ ۽ چمَ جو ساٿي آ۔

ان حسابَ سان اڻڄاڻائي کي پاڻ تي اهو سوچي مڙهڻ تہ ”هاڻي ويڙھ ۽
عمل جو دور آهي، اُن ڪري پڙهڻ تي وقت نہ وڃايو“ نادانيءَ جي نشاني
آهي.

پڻ جو پڙهڻ عام ڪتابي ڪيڙن وانگر رڳو نصابي ڪتابن تائين
محدود نہ هوندو. رڳو نصابي ڪتابن ۾ پاڻ کي قيد ڪري ڇڏڻ سان سماج
۽ سماجي حالتن تان نظر ڪڍي ويندي ۽ نتيجي طور سماجي ۽ حڪومتي
پاليسيون policies اڻڄاڻن ۽ نادانن جي هٿن ۾ رهنديون. پڻ نصابي ڪتابن
سان گڏوگڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ ٻين

ڪتابن کي پڙهي سماجي حالتن کي بهتر بنائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پڙهندڙ نسل جا پڻ سڀني کي چو، چالاءِ ۽ ڪينئن جهڙن سوالن کي هر بيان تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوٺ ڏين ٿا ۽ انهن تي ويچار ڪرڻ سان گڏ جواب ڳولڻ کي نه رڳو پنهنجو حق، پر فرض ۽ اڻٽر گهرج unavoidable necessity سمجهندي ڪتابن کي پاڻ پڙهڻ ۽ وڌ کان وڌ ماڻهن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ترين طريقن وسيلي ڪرڻ جو ويچار رکن ٿا.

توهان به پڙهڻ، پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي ان سهڪاري تحريڪ ۾ شامل ٿي سگهو ٿا، بس پنهنجي اوسي پاسي ۾ ڏسو، هر قسم جا ڳاڙها توڙي نيرا، ساوا توڙي پيلا پن ضرور نظر اچي ويندا.

وڻ وڻ کي مون پاڪي پائي چيو ته ”منهنجا پاءُ
پهتو منهنجي من ۾ تنهنجي پڻ پڻ جو پڙلاءُ.“
- اياز (ڪلهي پاتم ڪينرو)